

Ніва

Тыднёвік Беларускага грамадска-культурнага таварыства

№ 2 (985) ГОД XX 12 СТУДЗЕНЯ 1975 г. ЦАНА 60 гр.

Новыя вершы

ЗУБРЫ

Не захацелі пыліцца
ў вальерах,
Капаць капытамі пясок баравы.
Жывуць,
Як жылі да нашае эры:
Ні ў кога не просяць вады
і травы.

Не захацелі ніякай апекі,
Пасуцца сабе незалежна
ў бары.
Не ім жа баяцца
Лясной небяспекі,
Звяр'ё раскідаюць рагамі
зубры.

Не захацелі над цэбрам
схіліцца,
Не любяць гаркавы запараны
пах.
Стаяць нескароныя і ў
навальніцу
І ломяць маланкі
На вострых рагах.

Не захацелі,
Каб нехта да вымя,
Апроч зубраня, дакрануўся
хоць раз.
Свой век дажываюць у пушчы такімі,
Здалёку глядзяць з недаверам
на нас.

Не так бы глядзелі,
Не так бы хадзілі.
Не так бы хрумсцелі яны
сушняком,
Калі б адчувалі,
Што іх падкупілі
Драбочкамі солі, мурожным стажком.

Юрась Свірка

На Ніве БГКТ

Мы ўжо інфармавалі, што на снежаньскім пленарным пасяджэнні Галоўнага праўлення БГКТ адбылася ажыўленая дыскусія.

Выступаючы далі высокую ацэнку дзейнасці нашай арганізацыі на працягу апошніх двух год і выказалі свае меркаванні аб напрамках далейшай працы таварыства.

Падкрэслівалася, што, заклікаючы нашых членаў, гурткі, аддзелы і ўсё асяроддзе да грамадска карысных чыноў і высокіх гаспадарчых вынікаў, што знаходзіліся ў Беларускім этнаграфічным музеі ў Белавежы, не былі растрачаны і раздроблены, але зноў былі яны ўкамплектаваны і выстаўлены ў адным спецыяльным музеі, дзе пражывае большасць беларускага насельніцтва. Падкрэслівалася, што трэба шанаваць нашыя беларускія народныя традыцыі і культуру, нашую родную мову і песню, якім навучылі нас бацькі і дзяды. Тады і мы самі будзем мець больш пашаны і ў тутэйшым асяроддзі і ва ўсім грамадстве. Таму неабходна больш даступна і пераканаўча высняць бацькам, што трэба пасылаць дзяцей на навуку роднай мовы. Кафедра беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта павінна кожны год праводзіць набор на першы курс стацыянарнага і за-

Трэба таксама, каб ГП БГКТ выстаралася ў Міністэрстве вышэйшага школьніцтва, навукі і тэхнікі, каб накіроўвала яно штогод па некалькі выпускнікоў беларускіх ліцэяў на далейшую вучобу ў Мінск, у тым ліку ў Беларускі тэатральна-мастацкі інстытут, а таксама (калі знойдуцца кандыдаты з сярэдняй музычнай школай) у Беларускую кансерваторыю. Атрымаўшы ў БССР вышэйшую адукацыю, яны вярнуліся б на Беласточчыну і заняліся б тут арганізацыяй беларускага самадзейнага мастацкага руху, а, магчыма, далі б пачатак беларускаму прафесіянальнаму сцэнічнаму мастацтву.

Была выказана заўвага, што літаратарам, якія гуртуюцца пры ГП БГКТ, трэба даць шырэйшыя магчымасці публікаваць свае творы. Бо ўсім вядома, што адзін твор у месяц у „Ніве" — гэта надта мала і не заахвочвае да больш плённай творчасці. Таму ГП БГКТ павінна паклапаціцца пра значна часцейшае, чым дагэтуль, выдаванне зборнікаў твораў нашых „белавежцаў". Яны таксама часцей ездзілі б на сустрэчы з чытачамі, калі б не мусілі рабіць гэта не толькі бясплатна, але нават з грашовымі выдаткамі з уласнай кішэні. Трэба, каб нашыя аўтары былі ганараваны нароўні з іншымі літаратарамі нашай краіны. Вельмі добрыя дасягненні ў справе арганізацыі аўтарскіх сустрэч з літаратарамі і журналістамі мае гайнаўскі аддзел БГКТ. Ён гэта вядзе планава, рэгулярна запрашае аўтараў, адпаведна падрыхтоўвае сустрэчы і знаходзіць сродкі ў мясцовых установах і арганізацыях на, хоць і невялікую, аплату аўтару. Гэты добры вопыт павінны пераймаць і іншыя аддзелы БГКТ. І ў справе папулярызацыі беларускай песні на Гайнаўшчыне таксама робіцца многа карыснага. Выступаючы бачаць

Ажыўлена аб патрэбах

нельга забывацца аб шырэйшым разгортванні культурна-асветнай дзейнасці, сацыялістычнай па зместу і беларускай па форме. Такая дзейнасць павінна адбывацца на кожным прадпрыемстве, ва ўстанове, доме культуры, святліцы і клубе — усюды там, дзе ёсць беларусы. Неабходна рабіць захады ў мясцовых установах і арганізацыях, каб яны поўнасцю выконвалі ўказанні „Пастановы Прэзідыума Ваяводскай рады нарадавой у Беластоку ад 29 снежня 1966 г. у справе вызначэння напрамкаў дзейнасці зацікаўленых органаў дзяржаўнай адміністрацыі ў галіне дапамогі нацыянальным меншасцям".

Многія выступаючыя патрабавалі рабіць усе намаганні, каб багатыя зборы экспанатаў матэрыяльнай культуры, вочнага аддзяленняў і ў пачатку школьнага года падаваць да ведама сярэдніх школ і настаўнікаў пачатковых школ аб прыёме, які мае быць у будучым годзе. Пастаянная няўпэўненасць у гэтай справе шкодзіць працы школьніцтва. Для прыкладу, падавалася, што цяпер ёсць сярод вучняў чацвёртых класаў Бельскага беларускага ліцэя каля 18 ахвотных, а ў Гайнаўскім беларускім ліцэі каля 8 ахвотных паступіць на беларускую філалогію, такія ж ахвотныя ёсць і ў іншых сярэдніх школах. На жаль, кафедра беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта дагэтуль і сама не ведае, ці будзе праводзіць у гэтым годзе прыём на першы курс. У якой жа сітуацыі ставіць яна і сябе, і вучняў, і настаўнікаў, і школы?!

патрэбу, каб выдаць на шапірографе (павелячы) зборнік беларускіх песень з нотамі, каб такім чынам дапамагчы нашым калектывам і салістам у іх дзейнасці.

Была выказана таксама патрэба зрабіць усё магчымае, каб легкавая машына БГКТ карысталася неабмежаваным кіламетражам і часцей ездзіла з кінаперасоўкай з савецкімі фільмамі ў найбольш аддаленыя мясціны Беласточчыны. Бэгэкатоўскі аўтобус жа неабходна выкарыстаць дзеля арганізацыі экскурсій у Беларускую ССР для актыву нашай арганізацыі.

Гэта асноўныя справы, закранутыя ў часе дыскусіі. Яны знайшлі адлюстраванне ў пастанове пленума. (мг)

Краязнаўчы слоўнік

Ахрымы

Вёска на левым беразе ракі Нараўкі, у сямі-васьмі кіламетрах на паўночны захад ад мястэчка Нараўка, Гайнаўскі павет. У ёй каля 30 гаспадарак і прыблізна 120 жыхароў.

Здаўна жыве тут многа сялян з прозвішчам **Ахрымюк** і **Бельскі**, ёсць таксама **Адамюк, Бачынскі, Давідзюк, Кананюк, Кардаш, Івацік, Нікалаюк, Несцярук, Паўлоўскі.**

Вёска знаходзіцца на ўсходняй ускраіне **Лядскай пушчы.** Палеткі тут называюцца: **Барок, Навінка, Ганчарыэ, Кут, Пад Бачынскімі;** лугі і пашы: **Лоначкі над Нараўкай, Алёс, Пуд Багном, Надаткі, Маркоўшчына.** Рака **Нараўка,** рачулкі — **Баброўка** і **Яблынёўка.** Назвы бліжэйшых да вёскі урочышчаў і частак Лядскай пушчы: **Багны, Барэзінка, Бугор, Дубіннік, Ляцка.**

Ахрымы паўсталі, мабыць, пасля таго, як па загаду караля Казіміра Ягелончыка была створана спецыяльная камісія ў складзе: Станко Судзівоевіч — прыдворны маршалак і стараста гродзенскі, Алехна Саковіч — стараста бельскі, Мішко Віштаровіч — лоўчы гаспадарскі (загадваў паляўнічай гаспадаркай караля Казіміра ў Вялікім княстве Літоўскім) і Аляксандр Дрождча — намеснік камянецкі. Яе абавязкам было вызначыць **граніцы** паміж пушчамі Гродзенскай, Ганёндзкай і Бельскай. Сваё заданне камісія выконвала недзе паміж **1460** і **1475** гадамі. Іменна тады **паўночная і ўсходняя** граніца тадышняй даволі вялікай **Бельскай пушчы** былі ўстаноўлены па рэках Супраслі і Нараўцы, а затым рэчцы Велічкоўцы (мо сённяшняй Лутоўні?) і Крыніцы і далей водападзелам паміж рэчкамі Локніцай, Орляй і Белай з аднаго боку і Лясной — з другога. Пасля нанясення **„рубяжоў"** (зацёсаў на дрэвах) і насыпання гранічных **копцаў,** бельскі **„гаеўнік"** (лясніцы) паклапаціўся пра тое, каб усходняя мяжа пушчы належным чынам ахоўвалася ад прагных магнатаў Масальскіх і іх падданых, што „сядзелі" побач у кутку між ракою Нараўкай і Нарвай. Відаць, гэта ён пасяліў тут **асочнікаў,** заданнем якіх было сачыць за пушчай, правяраць уваходзячых і ўязджаючых у яе, лавіць лясных зладзеяў і тых, хто адважыўся без каралеўскага дазволу паляваць у ёй, злоўленых жа адводзіць у **„казню"** (арышт) у Бельск. Трэба меркаваць, што адным з першых асочнікаў, які тут пасяліўся, быў нейкі **Ахрым,** які і даў па-

(Працяг на стар. 3)

Тытунёвыя турботы

У чарзе да скупачнага пункту ў Дуброве Беластоцкай, дзе прымаюць тытунь ад плантатараў.

На абочыне шашы, што ідзе з Дубровы Беластоцкай у Аўгустоў і Ліпск, стаіць даўжэзная чарга вазоў. Налічыў я іх амаль 50. Усе яны кіраваліся да невялікага будынка, дзе змяшчаецца скупачны пункт **Мазурскай фабрыкі прамысловага тытуню.**

— Чаму тут такая чарга? — звярнуўся я да аднаго з гаспадароў.

— Бо кожны хоча здаць свой тавар, — адказаў мне Ян Федаровіч з вёскі Зварынец Вялікі. — У гэтым годзе вельмі цяжка была выгадаваць да ышчэ высушыць тытунь. Таму, калі толькі пачалі скупку, дык усе кінуліся...

Ян Федаровіч заняў чаргу ў 6 гадзін раніцы, праехаўшы са сваёй вёскі 15 км. Ян Залескі з вёскі Малавіста таксама ехаў 15 км, каб паспець на 7 гадзіну раніцы. Казімір Філевіч з Кудраўшчызны, што 13 км ад Дубровы, чакаў у чарзе ўжо ад 6 гадзін. Іншыя плантатары таксама. **Калі я з імі гутарыў, была першая гадзіна пасля абеду,** а яны яшчэ ўсё чакалі на шашы.

Скупачны пункт адкрылі а 8 гадзіне раніцы. Праз гадзіну працу спынілі. Так гаварылі мне сяляне, што чакалі ў чарзе. Ніхто з іх не даведаўся, што здары-

(Працяг на стар. 4)

З жыцця варшаўскага аддзела

СУСТРЭЧА З МАСТАКОМ

Як ужо пісалася ў „Ніве“, памяшканне варшаўскага аддзела БГКТ упрыгожваюць карціны беларускага мастака Міхала Сеўрука.

17.XI.1974 г. у памяшканні аддзела адбылася цікавая сустрэча з М. Сеўруком, які з вялікім хваляваннем аглядзеў свае карціны, намаляваныя звыш трыццаці пяці гадоў таму назад.

Па просьбе слухачоў М. Сеўрук расказаў аб заходнебеларускім мастацтве, асабліва аб мастаках, пражываючых у міжваенны перыяд у Вільні.

СІБІРСКІЯ ЎРАЖАННІ

Алесь Барскі сваімі ўражаннямі аб паездцы ў Сібір шырока дзеліцца на старонках „Нівы“.

Выконваючы просьбу пастаянных наведвальнікаў клуба на Сенатарскай, 27.XI. мінулага года А. Баршчэўскі надта цікава расказаў аб найбольш цікавых эпізодах са сваёй пабыўкі ў далёкай Сібіры.

БГКТ ХРОНІКА

АЎТАРСКІ ВЕЧАР

4 снежня 1974 г. у памяшканні варшаўскага аддзела адбыўся аўтарскі вечар Алеся Барскага. Паэт чытаў свае вершы з падрыхтаванага да друку зборніка, адказваў на шматлікія пытанні слухачоў, а таксама падпісваў свой зборнік „Жнівень слоў“.

ДАКЛАД АБ ТАРАШКЕВІЧУ

Аляксандра Бергман доўгі ўжо час працуе над манаграфіяй аб вядомым беларускім дзеячу, былым старшыні Сялянска-работніцкай грамады, старшыні Беларускага пасольскага клуба ў польскім санацыйным сейме Браніславе Тарашкевічу.

Выдавецтва „Кніжка і веды“ ў Варшаве рыхтуе да друку кнігу А. Бергман „Браніслаў Тарашкевіч“.

11 снежня 1974 г. у памяшканні варшаўскага аддзела БГКТ А. Бергман выступіла з дакладам „Браніслаў Тарашкевіч у святле навейшых дакументаў“. А. Бергман пабывала нядаўна ў віленскіх архівах, у якіх знайшла шмат цікавых дакументаў, з якіх, напрыклад, вынікае, што Б. Тарашкевіч паходзіў з беднай сялянскай сям'і, а не са шляхты, як сцвярджаюць некаторыя даследчыкі. Са знойдзенага А. Бергман у архіве ліста Б. Тарашкевіча да пракурора вынікае, што Тарашкевіч у турме не толькі пераклаў на беларускую мову „Пана Тадэуша“ А. Міцкевіча. Працаваў ён таксама над беларускай гістарычнай граматыкай, аб чым дагэтуль не ўспаміналі даследчыкі літаратурнай і навуковай спадчыны вялікага барацьбіта за волю і лепшую долю беларускага народа.

В. Ш.

СІБІРСКІЯ БАЛАДЫ

ТРЭЦЯЯ КАЗКА АБ ПРАЎДЗЕ

Сённяшняя, трэцяя казка звязана з праўдай жыцця цюменскіх плямёнаў ханты і мансі. Аб існаванні гэтых плямёнаў да моманту прыезду ў Сібір я нікалі не чуў. Аказваецца, што племя ханты налічвае 20 тыс. чалавек, а племя мансі ўсяго 7 тысяч. Мовы гэтых плямёнаў падобныя больш-менш так, як падобныя мовы славянскіх народаў. І ханты і мансі — гэта людзі, якія найчасцей займаюцца паляваннем і рыбалоўляй і гадоўляй аленяў.

Ханты і мансі дасканала арыентуюцца ў лесе. Калі б чалавеку з ханты або з мансі завязаць вочы і вывезці ўсё роўна ў які бок на 50 кіламетраў у тайгу і там развязаць вочы, то ён беспамылкова скіруецца адразу ў той бок, дзе яго мясцовасць. Маюць яны проста звярыны або птушыны інстынкт. Пры гэтым вельмі дрэнна арыентуюцца ў горадзе і часта там блудзяць.

Здымак з дзяўчатамі з племя мансі.

І ханты і мансі адзначаюцца выключнай добрасумленнасцю. Калі, напрыклад, ёсць загад, што асятра можна лавіць толькі тады, калі ён мае даўжыню два метры, то рыбакі з гэтых плямёнаў абавязкова ўкінуць назад у ваду кожную рыбіну, якой не хапае да двух метраў некалькі сантыметраў. Вераць моцна людзям і страшэнна перажываюць, калі іх хто ашукае.

Хатка ў пасёлку ханты.

Моцна кахаюць дзяцей. Калі прыязджаюць з горада, прывозяць аднолькавыя падарункі сваім дзецям, дзецям суседзяў і ўсім дзецям з вёскі.

Дасканала плаваюць на лодках тыпу чаўноў. Калі аднак лодка перакуліцца ў некалькі метрах ад берага, дык абавязкова ўтопяцца, бо ніводзін з іх не ўмее плаваць. Маюць абыякавыя адносіны да вады, хаця ўсё жыццё праводзяць над азёрамі і рэкамі. І ханты, і мансі — дасканалыя паляўнічыя. Выязджаюць на многія тыдні або месяцы ў глыбіню тайгі. Едуць найчасцей з сваімі жонкамі, ставяць у тайзе юрту і вакол яе, больш-менш на адлегласць 30-50 кіламетраў пачынаюць паляваць. Страляюць сібірскую вавёрку, лісу, собаля, мядзведзя, дзікага аленя. Бывае так, што за адным собалем патрапяць хадзіць безупынна тры дні. Паляўнічых з гэтых плямён характарызуе спакойны, зраўнаважаны характар. Калі ўжо ўвесь раён на 30-50 км ад юрты „апалёваны“, паляўнічы грузіць юрту на сані і едзе на сваіх сабаках далей. Недзе ў глыбіні тайгі зноў расставіць юрту і будзе паляваць вакол яе. І гэтак усю зіму. Вернецца, калі скончыцца паляўнічы сезон. Жонка ў часе такіх экспедыцый рыхтуе яду і займаецца кансервацыяй скўраў упаляваных звяроў.

Другая вялікая галіна занятказ ханты і мансі — гэта гадоўля аленяў. На жаль, у час сваёй паездкі па Сібіры мне не ўдалося ўбачыць ніводнага аленя. Чаму? Таму, што іх там, дзе мы былі, летам увогуле няма. Справа ў тым, што ў тых месяцах Цюменшчыны, дзе летам цёпла, паяўляецца страшэнная колькасць камароў і ўсялякай машкары. Машкара заядае аленя насмерць. За адны суткі выпівае ў кожнага аленя некалькі сот грамаў крыві. Можна сабе ўявіць, як ад гэтага церпіць няшчасная жывёла. Ёсць па-сутнасці толькі адзін спосаб ратунку ад страшэннай машкары — пабег ад яе. Пабег на тысячы кіламетраў больш-менш у сакавіку, калі канчаецца зіма, але не надыйшло яшчэ веснавое цяпло і ў сувязі з гэтым яшчэ няма машкары. Ханты або мансі збірае сваю чараду аленяў і ідзе з ёю на поўнач. Ідзе па пятах зімы. Зіма адступае — ён наступае. Едзе ён на санях, якія цягнуць алені па моху. Гэты мох і з'яўляецца галоўным кормам для аленяў. Умеюць яго алені дастаць і з-пад снегу. Не раз такі ханты або мансі перажывае драматычныя хвіліны. Справа ў тым, што зіма не заўсёды адступае рэгулярна. Часта атакуе той раён, у якім знаходзіцца пастух з сваім стадам. А трэба ведаць, што снежныя буры ў Сібіры бываюць дзікія. Здараецца, што вецер скідае вагоны з рэек. Чалавек, якога застане такая бура, безумоўна, гіне. Як у такой сітуацыі вядзе сябе пастух і яго алені? Усё стада кладзецца, кладзецца паміж аленямі і пастух. Убівае ў зямлю палку з сцяжком, каб тыя, хто будзе ісці пасля буры, ведалі, дзе завеяны чалавек. Найчасцей, аднак, дапамога непатрэбная. Праўда, снег заносіць поўнасцю і аленяў і пастуха. Аднак снег гэты рыхлы і праз яго пранікае дастатковая для чалавека і жывёлы колькасць паветра, якое пазваляе жыць. Калі бура сціхае, усе алені і пастух узнімаюцца, страсаюць снег і адыходзяць, найчасцей назад, у тое месца, дзе снегу менш, паколькі алені мусяць шукаць свой прысмак — мох.

Ханты або мансі мае ў сваім стадзе 500 або нават тысячу аленяў. Кожнага з гэтых аленяў пастух ведае асабіста. Кожнаму з іх дае імя.

У час гэтых экспедыцый пастухі кормяцца сырым мясам забітых аленяў. П'юць таксама свежую іх кроў, якая ратуе чалавека ад цынгі.

І вось гэтак ідзе пастух у бок Ледавітага акіяна. Урэшце надыдзе дзень, калі зіма перастане адыходзіць на поўнач і пачынае ісці на поўдзень. І вось тады ханты або мансі паварочвае сваіх аленяў і пачынае адыходзіць назад. Яго марш залежыць ад паходу зімы.

Скажыце, чытачы, хіба ж тое, што я тут расказаў, не падобна на казку?..

Алесь Барскі

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „НІВЕ“

Варшава ● Кліч зямлі ● Як працавалі ў мінулым годзе беластоцкія паслы ● Барскі раздае кампліменты сібірачкам ● Наша галерэя (новая рубрыка) ● Пастановы пленума ГП БГКТ ● Храбалы ● Даігралася ● Весткі з Харошчы, Н. Ляўкова, Старыны, Гайнаўкі, Лазняў, Чаромхі і інш. ● Песня „Monika“.

TELEWIZJA WARSZAWA

Niedziela 12.I. 6.30 Tech. Rol. Fiz. 7.00 Mech. rol. 7.30 Kurs Rol. 8.05 Przyp., radz. 8.15 Now. w domu i zagr. 8.40 Bieg po zdr. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Teleranek. 10.30 Antena. 10.50 Drogi zwycięstwa. 12.35 Dzien. 12.55 Ludzie naszej wsi. 13.10 Witold Małcużyński. 14.00 Widow. Państw. Teatru Lalek „Pleciuga”. 14.55 Nie tylka dla pań. 15.25 Lektury Pegaza. 15.40 Pr. rozr. 16.40 Refl. ob. 16.55 Los. Toto-Lot. 17.10 Tele-Echo. 18.00 Sport. 19.15 Dobranoc. 19.30 Dzien. 20.20 Bajka dla dor. 20.25 Droga. 21.25 Żegnaj, Marilyn. 22.15 Sport.

Poniedziałek 13.I. 12.45 Tech. Rol. Hist. 13.25 Mat. 15.50 Nurt — Nauki polit. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dzien. 16.40 Zwierzyniec. 17.30 Echo stad. 17.55 Kur. Biał. 18.10 Warsz. w karykat. 18.25 Kr. Warsz. i Maz. 18.45 Szare na złote. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.20 Teatr TV: D. Brzesko-Mędryk i W. Florkowski „Procesy”. 21.30 Gra OLD TIMERS. 21.50 Teatr OCHOTY. 22.20 Dzien. 22.35 Oferty.

Wtorek 14.I. 6.30 Tech. Rol. Hist. 7.00 Mat. 8.05 Arsen Lupin. 9.00 Dla szkół: (kl. V) J. pol. H. Sienkiewicz — Janko Muzykant; 10.00 (kl. VI) B. Prus — Anielka; 11.05 (kl. VII—VIII) Wych. plast. Architektura; 12.00 (kl. VIII) Hist. Bagnet na broń. 13.45 Tech. Rol. J. pol. 14.30 Chem. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dzien. 16.40 Dla dzieci. 17.10 Jak powstała bajka. 17.40 Krąg. 18.20 Kr. Warsz. i Maz. 18.40 Sezam. 19.10 Przyp., radz. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.20 Arsen Lupin. 21.10 Sport. 21.20 Świat i Pol. 22.05 Kabaret st. Panów. 23.10 Dzien.

Środa 15.I. 6.30 Tech. Rol. J. pol. 7.00 Chem. 7.30 Stopień ryzyka — film fab. radz. 9.00 Dla szkół: (kl. VII) Chem. Odkrywamy świat atomów; 10.00 (kl. VII) Fiz. Zasada zachow. energii; 11.05 (kl. VIII) Indukcja elektromagnet.; 12.00 (kl. VIII) Chem. Sól kuch. 12.45 Tech. Rol. Fiz. 13.25 Upr. rośl. 14.40 Politech. Kurs przygot. Fiz. 15.50 Nurt — Naucz. początk. mat. 16.25 Pr. dnia 16.30 Dzien. 16.40 Dla mł. widzów. 17.20 Los. Mał. Lot. 17.30 Teatr w domu — film jug. 18.00 Znaki czasu. 18.30 Kr. Warsz. i Maz. 18.50 Prof. Krwawicz. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.20 Stopień ryzyka — w roli gł. I. Smoktunowski. 21.50 Sport. 22.00 Twarze teatru 22.30 Dzien.

Czwartek 16.I. 6.30 Tech. Rol. Fiz. 7.00 Upr. rośl. 9.00 Dla szkół: (kl. VIII i I-III lic). Przysp. obr. Służba wojsk. 10.00 (kl. VI) Hist. Na polach Cecory i Chocimia. 11.05 (kl. VII—VIII) J. pol. Telewizja. 13.45 Tech. Rol. Mat. 14.30 Upr. rośl. 15.05 Mat. w szk. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dzien. 16.40 Dla mł. widzów. 17.40 Muzyka w star. Warsz. 18.05 Kr. Warsz. i Maz. 18.25 Wróbel. 19.00 Przyp., radz. 19.10 Estrada Poet. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.20 Columbo — film amer. 21.50 Sport. 22.00 Czym żyje świat. 22.30 Dziennik.

Piątek 17.I. 6.30 Tech. Rol. Mat. 7.00 Upr. rośl. 9.00 Dla szkół: (kl. III) Nuty pana Fryderyka. 9.30 Droga. 11.05 Dla szkół: (kl. VII) Wych. ob. Wzorowy sprzedawca. 12.00 (kl. VIII) Czy maszyna zastąpi rolnika. 12.45 Tech. Rol. J. pol. 13.25 Hod. zwierz. 14.40 Politech. Kurs przygot. Mat. 15.50 Nurt — Psych. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dzien. 16.40 Dla dzieci. 17.15 Dla mł. 17.40 W XXX-tą rocz. wyz. Warsz. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.20 Warszawa, moja miłość — pr. rozr. 21.20 Panorama. 22.00 Brzechwa mało znany. 22.30 Dzien. 22.45 Sport.

Sobota 18.I. 6.30 Tech. Rol. J. pol. 7.00 Hod. zwierz. 9.00 Kalendarz Warsz. 11.05 Dla szkół: (kl. VII) Zool. Mięczaki. 13.45 Tech. Rol. Fiz. 14.20 Mech. rol. 14.50 Pr. dnia. 14.55 Pr. I prop. 15.10 Red. Szk. zap. 15.20 Kr. Warsz. i Maz. 15.40 Inf. Wyd. 16.00 Dzien. 16.10 Sobótka. 16.30 ZODIAK. 17.10 Dla mł. 18.00 Światł. not. 18.30 Pegaz. 19.20 Dobr. 19.30 Monitor. 20.20 Goya — film fab. 21.25 Prof. Weltszmerca recepta na życie. 22.15 Dzien. 22.35 Sport. 22.50 Wł. pr. rozr.

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 10.I. — 8.15 Film fab. 12.20 Pr. dnia. 12.55 Film fab. 14.40 Święto choinki. 15.40 Film. anim. 17.40 Film fab. 19.30 Jazda fig. na lodzie. 20.15 Film muz.
Sobota 11.I. — 7.00 Pr. dnia. 9.00 Koncert. 12.50 Film fab. 14.40 W świecie zwierz. 15.40 Film. anim. 16.15 Jazda fig. na lodzie. 17.15 Niebieski płomyk. 19.30 c.d. Niebieskiego pł.
Niedziela 12.I. — 7.00 Pr. dnia. 11.30 Film fab. 13.20 Jazda fig. na lodzie. 15.30 Film anim. 16.15 Klub film. 17.30 Film fab. 19.30 Festiwal „Zima Rosyjska”. 20.20 Sport.

КІНО

Białowieża Co ważne w życiu — czes. 14—15. Weronika — rum. 16—17. Sutjeska — jug. 18—19.
Czeremcha Kot — franc. Samurg — ptak szczęścia — radz. 15—19.
Czyże Wspaniałe słowo wolność — radz. Podróż w XXX-lecie — pol. 15—19.
Dubicze Cerkiewne Echa dawno minionych dni — radz. Bułeczka — pol. 15—19.
Gródek Cenny łup — franc. 18—19.
Kleszczele Kajtek i siedmiogłowy smok — węg. 14—15. Pomyłka szpiega — radz. 16—17. Anatomia miłości — pol. 18—19.
Michałowo Nie ma mocnych — pol. Janosik — pol. 15—19.
Mielnik Pan Hulot wśród samochodów — franc. Jeździec bez głowy — USA 15—19.
Milejczyce Tajemnice Kaliakry — bułg. 14—15. Najemnik — ang. 16—17. Grzech Katarzyny — czes. 18—19.
Narew Niewygodny kochanek — włos. Ostatni po Bogu — pol. 15—19.
Narewka Wilk morski — rum. Zemsta wilka morskiego — rum. 15—19.
Nurzec Stajnia na Salwatorze — pol. 14—15. Pułapka na generała — jug. 16—17. Miasto w czerni — węg. 18—19.
Orla Potop — pol. cz. I 15—19.
Rajsk Motocross — czes. Prawo gwałtu — USA 15—19.
Suchowola Anatomia miłości — pol. Dziewczyna na miotle — czes. 15—19.

B.Z.Graf. zam. 3691 P-1

ЗНІКАЮЧАЕ РАМЯСТВА

Хоць калісьці і звалі каваля мянушкай „выдзьмімех“ ды строілі кепікі, кажучы, што „каваль без сякеры і без нажа сядзіць“, але дзе што якое — усе да яго беглі. Бо чаго толькі не вычароўвалі кавалі ў сваіх кузнях! Не адно плугі, бараны, вілы, сякеры і іншыя гаспадарчыя прылады, але і новыя вазы ды сані кавалі, мудрагелістымі выкрутасамі санкі-шыткі здобілі. Ды што і казаць — не мог чалавек і кроку ступіць без каваля. Не дзіва, што прыказка была: „калі на дарозе лёд, то кавалю мёд“, бо „босы“, непадкованы конь у галалёдзіцу аніяк на дарогу не выйдзе. І цанілася кавальская работа высока: за новы серп жанчына мусіла цэлы дзень жаць на кавалёвым палетку, а за матычку — дзень капаць. І спяшаліся аднасяльчане памагчы кавалю і ў кузні і ў яго гаспадарцы — ніколі ж невядома, ці ў самую „чарнуху“ раптам сашнік у плузе не адваліцца, а ў касавіцу — не трэсне ў касе шыйка ды ў пиліпаўку — карэнны зуб не забаліць так, што месца сабе не знойдзеш. “Як гэта? А што кавалю да чалавечых зубоў?“ — спытаецеся. А тое, што пасля бездапаможнай замовы бабкі-шаптухі валокся чалавек да каваля, і той, схапіўшы клешчы, выдзіраў хворы зуб. Нічога, калі і памыляўся ды замест хворага вырываў са два здаровых. Такое здараецца і сёння нават нашым вучоным лекарам-дантыстам. Вось таму і гаварылася, „сталяр робіць грудзьмі, а каваль — людзьмі“.

Добры каваль заўсёды меў у сябе па пару, а то і па некалькі вучняў, што былі ахвочыя навучыцца гэтаму шанаванаму і даходнаму рамяству. І вучыліся доўга ды старанна. Вось як прыгадвае сямідзесяцігадовы **Хілімон Харкевіч** з Ляшукоў, што ў Гайнаўскім павеце, дык кавальству ён вучыўся год у Аляксея Валкавыцкага ў Заблоччыне каля Нараўкі, потым два гады ў Юльяна Засіма ў Семяноўцы. Той надта ж добрым кавалём і слесарам быў, нават стрэльбы-аднарукі ды дубальтоўкі са сваімі вучнямі рабіў. Калі ў 1926 годзе Х. Харкевіча ўзялі ў войска, дык ён неўзабаве апынуўся на шасцімесячных курсах вайсковых кавалёў у Гродне. У тыя часы ў войску без каваля было горш, чым без афіцэра. Бо калі ў час паходу часць на адпачынак станавілася, дык афіцэры ішлі водку глушыць або дзяўчат запеччу пашчыпваць, а кавалі мусілі і коней перакаваць, і вазы дагледзець.

Хілімон Харкевіч у сваёй кузні.

Пасля войска Х. Харкевіч адразу ўзяўся за кавальства. Бацька прадаў адну карову — купілі кавадла, другую — набылі іншую кавальскую дробязь. Рабіў у кузні днямі і начамі, а работы заўсёды было па вушы: каваў плугі, бараны, вазы — усё, што толькі ў тадышняй гаспадарцы патрэбна было, нават крыжы на магілы выкоўваў. Хоць гаспадарку меў не малую, бо дзесяць гектараў, але ў поле і не выходзіў — ўсё людзі абраблялі.

— А цяпер?

— Каб здароўе служыла, дык работы і зараз многа: ладаваць плугі, бараны, коней каваць але гэта ўжо не тое, што калісьці бывала. Вазы цяпер гумовыя, бараны ды плугі гатовыя прадаюцца ў краме. Ці табе сякера, ці малаток, ці штолень іншае — усё крамнае. Сярпы, косы ды матыкі сыходзяць ужо з поля. А з імі адыходзіць з вёскі і наша кавальскае рамяство...

І праўда. Моладзь неахвотна бярэцца за кавальскі молат ды кляшчы, не спяшаецца стаць каля палаючага горна, дзе, як кажа загадка: „спераду гарача, а ззаду халадно“, больш да механікі, гідраўлікі, слёсарства хіліцца. І гэта натуральна — механізацыя заваёўвае вёску, а кавальскія работы выконваюць сялянам майстэрні сельскагаспадарчых гуртноў ды міжгуртковых машынных базаў.

І цяпер у вёсцы вельмі рэдка дзе ззяе палкі жар вуголля ў забытых кузнях і адзываецца дзвэнканне молата па кавадле — гэты апошні набат знікаючаму рамяству.

І. Снарскі
Фота аўтара

АДГАЛОСКІ

З сэрцам да Беларусі

З нагоды выдання на польскай мове кніжкі Янкі Брыля „Свет блізкі і далёкі“ выдатны польскі пісьменнік Вайцех Жукроўскі выступіў з эсэ „Блізкія, але абыходжаныя“, надрукаваным у чатырнаццатым нумары „Новых кніжак“. Гэтае выступленне Жукроўскага з'яўляецца нечым так цудоўна шчырым, як і творчасць Брыля. З'яўляецца яно споведдзю! Жукроўскі, апісваючы Беларусь, свае мінскія сустрэчы, Брыля, агольвае карэнні чалавечнасці. Кажа нам, што няма і не можа быць нічога сапраўднага без захавання ўласнай годнасці, без імкнення да стварання непаўторных каштоўнасцей. (Брыль мог гладка паланізавацца).

Выступленне Жукроўскага чытаецца, як зварот. Зацікаўленню беларускай культурай прыдае ён гістарычна-грамадскі сэнс у цэласці працэсу выхоўвання польскага грамадства. Перасцерагае перад немагчымасцю жыць „урыўкамі“, абыходзячы збоч тое, што прыкрае, нязручнае... Не існуе блізкасць без сардэчнасці, без задушэўнай зацікаўленасці. Ведае, што гісторыя — гэта толькі крыху далейшае сёння. Піша: „...у сваёй напышлівасці лічым, што ўспрыйманне (беларусамі — С.Я.) польскай культуры з'яўлялася зусім зразумелым, — узыходжаннем, а не дэнацыяналізацыяй. (...)Беларуская мова з'яўлялася моваю прастанароддзя, польская — панскай, значыць, калі хочаш ісці ўгору, стаць служачым, настаўнікам, афіцэрам, павінен ты вырачыся свайго паходжання. — Дык трэба нам мець адвагу сказаць гэта сабе! Прызнанне да віны з'яўляецца ачышчэннем. Толькі высакародны народ здольны да таго, іншы — хавае нікчэмнасць сваіх уладароў, давіцца ёю, даводзіць сябе да самаатручвання“.

Такое нельга чытаць без хвалявання! Тым болей, што Жукроўскі выказваецца ў сучасным значэнні, без абыякавай, архіўнай аб'ектыўнасці, актуалізуючы з нядаўняй гісторыяй.

„Свет блізкі і далёкі“ называе ён кніжкай аб станаўленні нацыянальнай самасвядомасці, што ў беларускіх умовах атоесамлівалася з класавымі пачуццямі прыналежнасці да тых, „глухіх і сляпых...“, якія не мелі ні голасу свайго, ні правоў сваіх. Адны толькі — абавязкі!

У „Сірочым хлебе“ намаляваны псіхічны партрэт нарадзін мастака слова, які — адчуваючы свой чарадзейны талент — вырашае аддаць усяго сябе на службу інтарэсаў прыгнечаных людзей, анямелых ад цемры, дурноты ды загнанасці. Пісьменству Янкі Брыля характэрна рэдкая ў літаратуры душэўная далікатнасць, безупынныя старанні аб зразуменні чалавека, ягоных учынкаў, добрых ці злых... Чытаючы Брылеву прозу, маеш ўражанне, быццам дакранаешся ты жывой крыніцы добрасумленнасці, шчырасардэчнай прыхільнасці. Чалавечнасці!

Сакрат Яновіч

Працяг Паўлючуковай блытаніцы

У апошняй „ПАЛІТЫЦЫ“ за 1974 г. В. Гелжынскі дагледзеўся ў „Вершаліне“ У. Паўлючука праблематыкі... былых каланіяльных краін! Забываючы на безадказнасць таго, паведамляю: у 1880 г. летапісец Крынкаўскай царквы, да якой належыла і Грыбоўшчына, упамінае пра існаванне ў ваколіцы масавай секты скакуноў. Пытаю — ці пашырэнне скакунства, аб якім ужо і памяць загінула, звязваць з шокам пасля рэвалюцыйнага 1863 года, з буравеснай „Мужыцкай праўдай“, з тадышнім задушваннем уладамі ідэі беларускага народа?...

А мо сектанцтва гэтаксама даўняе, як і ідэалогія наогул?

Гелжынскі абразліва цудачыць, ствараючы адчуванне Беласточчыны, як нейкага першабытна палінезійскага вострава!

С. Яновіч

У КАРАЛЕЎСТВЕ ДЗЕТВАРЫ

У прадшколлі ў мястэчку Гарадок (Беластоцкі павет) пад вокам выхавацельніц А. Гудэль, Г. Пшэсмыцкай, М. Самойлік і кіраўніка Р. Сідар знаходзіцца 65 дзяцей.

Цікава пабываць сярод наймалодшай гарадоцкай дзетвары. Бесклапотна бяжыць у яе час. Тут цёпла, утульна, рознаколерна. Дзеці маюць розныя цацкі, ахвотна спяваюць, з захапленнем слухаюць казкі, ходзяць на экскурсіі. Знаёмілі яны нас з кніжным куточкам, з акварыумам, паказвалі свае малюнкі, самастойна пабудаваныя з каляровых кубікаў домікі і каралеўскія замкі. Усе былі зацікаўлены нашай першай сустрэчай.

Тэкст і фота **Я. Ц.**

Дзеці слухаюць цікавую казку, якую чытае выхавацельніца Галіна Пшэсмыцкая.

Пачатак на стар. 1

Ахрымы

чатак вёсцы і цяперашняму „роду“ **Ахрымюкоў** у ёй. Магчыма, што на падмогу Ахрыму быў тут паселены якісьці селянін з ваколіц **Бельска** і ён запачаткаваў сённяшніх **Бельскіх.**

Асочнікам у тыя часы жылося не так ужо і дрэнна. Іх надзялялі паловай або і цэлай **валокай** зямлі (валока — ад 20 да 30 га), яны былі звольнены ад падаткаў і іншых павіннасцей. Але служба асочнікаў не належала да прыемных і бяспечных. Навакольныя сяляне не маглі абысціся без лесу, кралі дрэва на паліва, прылады, будынкі, патаемна палявалі на ляснога звера. Калі ж асочнік глядзеў на гэта праз пальцы, неўзабаве аказваўся ў „казні“, а яго сям'я без хаты і зямлі. Зноў жа надта прыдзірлівых і службістых асочнікаў сяляне па-свойму каралі, а нават і жыцця пазбаўлялі. Вось і прыходзілася ім так выкручвацца, каб і воўк быў сыты і каза цэлая.

Асочніцтва было і сплыло, а людзям потым жылося тут цяжкавата. Як прыгадвае васьмідзесяціпяцігадовая **Еўдакія Кардаш,** калісьці **пушча карміла і апранала вёску.** Пры вырубцы і пасадцы лесу працавалі таксама і жанчыны. А мужчыны, апрача гэтага, за адзін сезон па 2-3 разы ішлі на **арэльку.** „Пасы“ вязалі ў **бяндзюгах** на Нараўцы і Лутоўні і гналі аж у Тыкоцін. Жанчыны ўпраўляліся з бядняцкай гаспадаркай, а дзеці і старыя або паслі быдла і свіней, або збіралі ягады, арэхі, грыбы, жалуды. **Жалуды** былі асноўным кормам для свіней.

Пушчанская глуш прымушала людзей шукаць ратунку ад хваробаў і скалечанняў у розных **лекавых раслінах** або падавацца да бабулек і дзядкоў, што ведалі **замовы** ад укусу змяі, крывацячэння, зубнога болю. Старэйшыя жанчыны і па сённяшні дзень захавалі ў сваёй памяці цэлую „працэдуру“ **адсявання** ў дзяцей „пярэпалахаў“.

Разбудзілі ахрымаўцаў падзеі **Кастрычніцкай рэвалюцыі,** якую яны сустрэлі, калі былі ў бежанстве ў Расіі. Некаторыя з іх, асабліва маладыя, з'яўляліся байцамі **Чырвонай Гвардыі,** і на розных франтах змагаліся за **Савецкую ўладу.** Апынуўшыся потым на бацькаўшчыне і хлябнуўшы ўдосталь тут гора і нястачаў, актыўна ўключыліся ў прагрэсіўны рух. Калі недзе ў пачатку 1926 г. паўстаў у Ахрымах гурток **Грамады,** на чале якога былі **Васіль Кардаш,** старшыня, і **Севярын Кананюк,** сакратар, дык лік яго членаў павялічваўся з дня на дзень, нават некаторыя гаёвыя ўступілі ў арганізацыю. Пасля роспуску Грамады, некаторыя члены былога яе гуртка ўступілі ў **КПЗБ.** Севярын Кананюк і Нічыпар Несцярук трапілі ў кіпцюры санацыйнай дэфензівы, былі падвергнуты жорсткім катаванням у бельскай турме. Там аднялі ім здароўе, бо пасля выхаду з катоўні яны ўжо нядоўга пажылі.

З першых дзён гітлераўскай акупацыі ў Лядскай пушчы сталі базавацца **партызаны.** Былыя грамадаўцы і капэзэтбоўцы памагалі ім харчамі і адзежай, былі сувязнымі, або, як, напрыклад, **Дзмітрый Несцярук,** былі ў партызанскіх атрадах і ўдзельнічалі ў баях з акупантам. Немцы вёску **пацыфікавалі,** загадалі разабраць будынкі, людзей жа выселілі ў Ляўкова або Беласток.

Жыццё вярнулася ў гэты куток толькі пасля вызвалення. Цяжка ішла адбудова, але ўсё ж з году ў год прыбывала будынкаў, зарунелі новымі пасевамі загоны. А часы былі неспакойныя. Банды рэакцыйнага падполля тэрарызавалі людзей, забівалі актывістаў. У вёсцы паўстала моцная партыйная арганізацыя **ППР** і **ОРМО.**

Цяпер Ахрымы — гэта ціхая, працавітая вёска. За гады народнай улады з яе выйшлі **настаўнікі, афіцэры Людовага Войска Польскага** і **органаў міліцыі,** шмат моладзі яшчэ вучыцца ў сярэдніх школах. Няспынна павышаецца ўзровень сельскай гаспадаркі, прыбывае дабытку ў хлявах. На правым беразе ракі Нараўкі, амаль насупраць вёскі, нядаўна выраслі карпусы **ляўкоўскай керамічнай фабрыкі.** Маладыя ахрымаўцы атрымалі там работу, некаторыя працуюць на чыгунцы. Ужо не дрымучая Лядская пушча, але ўсё больш выдайная сельская гаспадарка і мясцовая прамысловасць з'яўляюцца асновай жыцця сённяшніх Ахрымаў.

Мікалай Гайдук

ТЫТУНЁВЫЯ ТУРБОТЫ

(Працяг са стар. 1)

лася. Пасля загадчык скупачнага пункта Станіслаў Барадзюк сказаў мне, што трэба было склікаць кваліфікацыйную камісію, бо адзін з плантатараў не згадзіўся з ацэнкай якасці яго тытуню.

А 1 гадзіне дня зноў аб'явілі перапынак, на гэты раз абедзенны.

Прабую стаць у абароне сялян.

— Нічога зрабіць не магу, — бездапаможна развёў загадчык Барадзюк рукамі. — Такі парадак працы. На прыёмным пункце праца цяжкая. Востры пах тытуню безупынна б'е ў нос. Пякучы пыл дзярэ за горла. Трэба даць нашым людзям крыху часу на адпачынак. Ды і сяляне могуць таксама за той час штосьці перакусіць. Дзеля гэтага наладзілі мы тут буфет.

Заходжу ў гэты буфет, бо і мне страўнік прыпомніў, што пара б перакусіць чаго добрага. Невялічкі пакой перапоўнен людзьмі. Пад столлю вісіць шэрая хмара дыму. Столік заліты аранжадай. Брудна і непрыемна.

— Што ў вас можна атрымаць на абед? — звяртаюся да буфетчыцы.

— Вось тое, што бачыце, — паказвае яна на шкаф-халадзільнік, дзе красуецца некалькі худых селядцоў з цыбулькай і нейкая даўно смажаная рыба.

— І гэта ўсё? — здзіўляюся я.

— Яшчэ ёсць бігос, — не надта ветліва адказвае буфетчыца, незадаволеная такой прыдзірлівасцю.

—Тут не разжывецеся, — заўважае за мною нейкі селянін.

— Тут толькі грошы браць умеюць, — дадае іншы. — Цэны, як у рэстаране.

— Гэта праўда? — пытаю загадчыка Барадзюка, які толькі што хваліўся гэтым буфетам.

— Так, буфет адміністрацыйна падпарадкаваны дуброўскаму рэстарану і таму тут такія ж цэны, як у рэстаране.

Урэшце аб'явілі канец абедзеннага перапынку. Плантатары кінуліся да сваіх вазоў. Кожны з іх хацеў як мага хутчэй здаць плён гадавой, мазолістай працы.

— Прыёмныя пункты, — інфармаваў мяне загадчык Барадзюк, — дзейнічаюць у Дуброве, Новым Двары, у Сідры і Ліпску. Кожны плантатар атрымаў паведамленне, калі і ў колькі гадзін мае прыехаць на скупачны пункт. Аднак сяляне недаверліва адносяцца да гэтых паведамленняў і стараюцца прыехаць як найраней, каб заняць месца ў чарзе.

Пытаю пра гэта ў сялян. З іх адказаў вынікае, што праўда, як заўсёды, знаходзіцца больш-менш пасярэдзіне.

На Дуброўшчыне і часткова ў Сакольскім павеце амаль усе сяляне жывуць з тытуню. Там яго вырошчваюць здаўна. Гэта высокарэнтабельная сельскагаспадарчая культура, аднак яна патрабуе шмат цяжкай ручной працы.

Дык не здаецца мне нармальным такое становішча, што селянін вымушаны ехаць 15 км адно дзеля таго, каб здаць некалькі дзесяткаў кілаграм тытунёвага лісця. Ці арганізатары вырошчвання і скупкі гэтай расліны не маглі б арганізаваць хаця б сезонныя, перасоўчныя пункты скупкі, абсталяваныя на аўтамашынах ці ў нейкіх будынках — непасрэдна ў вёсках, дзе тытунь вырошчваюць? Тут трэба выкарыстаць вопыт скупкі іншых сезонных тавараў, для прыкладу — трускалак.

У гэты момант прыпомніўся мне воклік солтыса з вёскі Ракавічы, што 11 км за Ліпскам:

— О, цяпер то ўжо добра! — гаварыў ён. — Цяпер тытунь прымаюць у Ліпску, а калісьці вазілі мы яго аж у Дуброву або ў Аўгустоў!

Сезон скупкі тытуню ў гэтым годзе ўжо закончыўся. Ёсць аднак час, каб зрабіць адпаведныя высновы на будучыню.

Максім Нурэцкі
фота аўтара

У НАШЫМ АБ'ЕКТЫВЕ

У будні дзень у Саколцы.

Фота Я. Цялушэцкага

РОДАМ З БЕЛАРУСІ

Падаем спісак сучасных польскіх пісьменнікаў, якія нарадзіліся ў Беларусі.

Ваньковіч Мельхіёр — нар. у 1892 г. ў Калужыцах (пам. 1974 г.). Празаік, рэпартажыст. Аўтар раманаў „Зелле на кратэры", „Па слядах Смэнтка" і інш.

Варашыльскі Віктар — нар. у 1927 г. ў Гродне. Паэт, празаік, перакладчык савецкай літаратуры. Аўтар рамана „І ты астаешся індзейцам".

Кабац Яўгеній — нар. у 1930 г. у Валкавыску. Празаік, перакладчык савецкай літаратуры. Аўтар раманаў „Прыгода з Агнешкай", „Чарапахі" і інш.

Корсак Уладзімір — нар. у 1886 г. у Анінску, што каля Віцебска. Празаік, аўтар кніжак для моладзі „Да індзейскага рубяжа", „Лес мне сказаў".

Мадэй Багдан — нар. у 1934 г. у Мікашэвічах, што каля Лунінца. Празаік. Аўтар раманаў „Бяседа", „Канстэляцыя" і інш.

Мацёнг Уладзімір — нар. у 1925 г. у Брэсце. Празаік, літаратурны крытык, аўтар падручнікаў. У 1965 г. узнагароджаны за кніжку „Жэромскі".

Ордан Ежы — нар. у 1934 г. у Пінску. Паэт, празаік, публіцыст. Аўтар томаў паэзіі „Цела зямлі" і „Поза рэчаў".

Путрамент Ежы — нар. у 1910 г. у Мінску. Паэт, празаік, фельетаніст. Аўтар узнагароджаных раманаў „Верасень", „Раздарожжа", „Палова стагоддзя".

Сікірыцкі Ігар — нар. у 1920 г. у Брэсце. Паэт, празаік, сатырык, аўтар кніжак для моладзі, перакладчык савецкай літаратуры. Аўтар рамана „Сем непрысутных".

Сіто Ежы — нар. у 1934 г. у Пінску. Паэт, перакладчык англійскай літаратуры. Аўтар тома паэзіі „Уцёкі ў Егіпет".

Скварніцкі Марэк — нар. у 1930 г. у Гродне. Паэт, празаік, фельетаніст. Аўтар рамана „Марцін".

Тэрлікоўская-Войшніс Гражына — нар. у 1916 г. у Слуцку. Празаік, публіцыст.

Ціс Казімір — нар. у 1919 г. у Жылічах, што каля Гродна. Паэт, перакладчык. Аўтар узнагароджанага ў 1965 г. тома паэзіі „Уваход у дом".

Шпакоўская Альдона — нар. у 1916 г. у Віцебску. Перакладчыца англійскай літаратуры.

Шпыркувна Мар'я — нар. у 1893 г. у Віцебску. Паэтэса, празаік, аўтар кніжак для моладзі („Мікалайкі-самагрейкі").

Шчапанская Нора — нар. у 1914 г. у Віцебску. Паэтэса, празаік. Аўтар рамана „Вуха правадыра".

Яцкевічова Эльжбета — нар. у 1902 г. у Навінках, што каля Несвіжа. Празаік, публіцыст. Аўтар раманаў „Учарашняя маладосць", „Дзяўчаты шукаюць дарогі" і інш.

Пётр Байко

ХЛОПЦЫ З РЭПІСКАЎ

Хлопцы з Рэпіскаў прыйшлі ў аддзел БГКТ. Папрасілі ў Віктара Буры — сакратара аддзела нейкі матэрыял, „каб зрабіць прадстаўленне" ў сваёй вёсцы.

Былі гэта Славік Паўлоўскі (вучыцца ў Драўнінным тэхнікуме ў Гайнаўцы) і Генік (а мо Жэнік) Навіцкі — ужо закончыў прафесіянальную школу, працуе на мэблевай фабрыцы ў Гайнаўцы. Абодва даязджаюць у Гайнаўку, але жывуць жыццём сваёй вёскі.

— Вось учора, — гаварылі, — быў сход. Моладзь у вёсцы ёсць, сабраліся тады і рашылі падрыхтаваць „прадстаўленне". Вёска любіць паглядзець, як маладыя выступаюць. З выпадку гадавіны Кастрычніцкай рэвалюцыі група моладзі падрыхтавала „складанку" — песні, вершы. Глядзець прыйшла ўся вёска.

Цяпер хочуць яны паставіць п'есу. У аддзеле хлопцы атрымалі рэпертуар. Будзем чакаць, калі напішуць, як удалося ім. (вл)

НА СПАРТЫЎНАЙ НІВЕ

АЛЯКСАНДР НЕСЦЯРУК

Аляксандр Несцярук, вядомы баксёр беластоцкай „Гвардыі", нарадзіўся ў 1951 годзе на хутары Глейск каля Гарадка. Выступае ў паўцяжкай вагавай катэгорыі. Правёў 106 паядынкаў. Пяць разоў быў чэмпіёнам беластоцкай акругі. У 1972 годзе на чэмпіянаце Польшчы ў Лодзі заваяваў бронзавы медаль.

Аляксандр Несцярук — валявы і вынослівы баксёр. Ён паспяхова выступаў і ў мінулым сезоне ў адборачных матчах за ўваход у другую лігу, а яго дынамічны паядынак у апошнім, рашаючым матчы з люблінскім „Маторам" і перахіліў шалі ў карысць беластоцкай каманды.

На здымку А. Несцярук (справа) у рашаючым паядынку, які вывеў беластоцкую „Гвардыю" у II лігу.

Тэкст і фота Ю. Леў.

Беларуская літаратура

Аляксандр Барщэўскі

Нашаніўская пара

МАКСІМ БАГДАНОВІЧ — ЧАСТКА XXXIV

Проза. Апавяданне „Шаман" займае пераходную пазіцыю паміж мастацкім творам і падарожным рэпартажам. Выступае ў ім быццам працяг тэм і разважанняў, якія праявіліся ў „Апокрыфе" і ў „Апавяданні аб іконніку і залатару" наконт прыгожага ў жыцці чалавека.

Паняцце прыгожага разглядае тут аўтар на зусім іншым, чым мы гэта бачылі ў папярэдніх апавяданнях, прыкладзе. Гаворачы парадаксальна, можна сказаць, што шукае хараства там, дзе яго няма. Аднак гэтае „няма" мае ўмоўны характар.

Багдановіч апавядае аб сустрэчы з чалавекам, які вярнуўся з далёкай поўначы, з Нарымскага краю. Паслухайма, як характарызуе падарожны прыгажосць, а можа лепш сказаць убоства поўначы: „...ночы там доўгія, цёмныя, бязмесячныя. Цягнуцца яны, цягнуцца і, здаецца, канца ім няма. Але і ў дзень прыемнага мала: снег, адзін снег навакол, куды ні глянь — усё снег ляжыць ды яшчэ да таго з неба валіцца. З раслін адны толькі скарлючаныя бярозкі спатыкаюцца; праўда, летам яшчэ мох ёсць, а к восені журавіна паспявае, але гэтулькі тады рознай машкары з'явіцца, што і лету не будзеш рад: ледзь - ледзь не з'ядае яна чалавека. Цяжкае і прыкрае там жыццё".

Трэба сказаць, што ў гэтым малюнку няма нічога прывабнага, наадварот, ёсць многа такога, што, як грозная катастрафальная казка, пужае чалавека.

Тым часам з далейшага працягу апавядання даведваемся, што ў адну з юрт прыехаў шаман, які, узяўшы бубен у рукі, праспяваў пахвальную оду ў чэсць прыгажосці і снегу, і дрэў, і сабак, і аленяў, і прылад — словам, у чэсць хараства ўсяго Нарымскага краю.

Які з гэтага вывад? Просты. Паняцце красы — гэта паняцце суб'ектыўнае. Няма аб'ектыўных і вечных крытэрыяў, мерыл прыгажосці. На гэта маем многа прыкладаў. Вядома, што XIX ст. было стагоддзем з вельмі развітым пачуццём прыгажосці, а гэтае ж стагоддзе дазволіла паміраць з голаду славутаму Ван Гогу, бо ніхто не хацеў купляць яго карцін. Зараз за яго карціны плацяць мільёны долараў. А вартасць карцін не змянілася! Або гляньце на сусветнае малярства. Скажам, на ідэал жанчыны ў свеце мастакоў. Для Рубенса ідэалам жаночай прыгажосці была жанчына прынамсі 90-кілаграмная, для імпрэсіяністаў — тоненькая, шчуплая, па сутнасці худая.

Тое, што прыгожае для аднаго, можа здавацца брыдкім другому. Свет разнародны. У гэтым і праяўляецца яго прыгажосць. Што ж гэта быў бы за свет, калі б, напрыклад, усе аднолькава апраналіся, аднолькава елі, аднолькава думалі.

Вернемся аднак да „Шамана". У ім якраз і маем дачыненне з праблемай суб'ектыўнасці ў разуменні прыгожага. Можа, яшчэ раз аддамо голас герою апавядання, які тлумачыць гэтую праблему:

„І здалося мне тады, што я на адзін з найвялікшых каранёў красы натрапіў. Здалося мне, што пачуццё красы вытварылі сабе людзі таму, што былі змучаны і запуджаны суровай зямлёй; вытварылі, каб пазбыцца няяснага, але бяскрайнага, усю душу запаўняючага смутку. І тады лягчэй стала ім жыці, бо зямлю яны бачылі прыгожай..."

Ці ж гэта ўсё не пераклікаецца з выказваннямі Хрыста, які ў „Апокрыфе" гаварыў, што жыццё беларускага селяніна страшэнна беднае, але нельга гэтага жыцця пазбаўляць такіх яго аздобаў, як песня і васілёк?..

Пераклікаецца. Значыць, маем тут дачыненне з прадаўжэннем размовы аб прыгожым у жыцці чалавека. Маем аднак тут і пэўны клопат. „У „Апокрыфе" і „Апавяданні аб іконніку і залатару" была зусім яснай пазіцыя Багдановіча. Там ён падтрымліваў Хрыста і залатніка, якія баранілі прыгажосць. У „Шамане" пазіцыя аўтара няясная. Калі трактаваць гэтае апавяданне як падарожны рэпартаж або падарожную імпрэсію, дык постаць Багдановіча трэба было б атоесамліваць не з падарожным, выказванне якога мы вышэй цытавалі, а з другім чалавекам — апанентам падарожнага, які прыводзіць малапераканаўчыя прыклады аб абыякавасці грэкаў і рымлян да прыгажосці прыроды.

Аднак няма ніякіх падстаў думаць, што „Шаман" мае сціслы дакументальны характар і што адзін з пасажыраў — гэта напэўна Багдановіч. Справа ў тым, што, ведаючы элементарна Багдановіча, можам якраз яму прыпісаць тыя погляды на хараство ў жыцці, якія выказвае падарожны, пабываўшы ў Нарымскім краі.

Чым растлумачыць тое, што ўсе свае празаічныя творы Багдановіч прысвяціў праблеме прыгажосці музыкі, мастацтва, формы?

Па-першае, можна думаць, што гэтыя творы былі формай палемікі з усім нашаніўскім рухам. У нашаніўскай літаратуры маем дачыненне з дамінацыяй зместу над формай. Сам Багдановіч быў „ахвярай" такога ўпрыгожанага разумення літаратуры. Даўжэйшы час некаторыя з рэдактараў „Нашай нівы" не хацелі друкаваць вершаў Багдановіча, бо лічылі іх фармалістычнымі. Датычыцца гэта перш за ўсё Ядвігіна Ш. (Антона Лявіцкага).

Па-другое, Багдановіч быў сведкам забітасці беларуса. Бачыў яго прыроджаную, інтуіцыйную, скрытую схіль-

ЛЮДЗІ ДОБРАЙ РАБОТЫ

АЛЯКСАНДР ШЫМАНЮК

У Нараўкаўскай гміне, а таксама ў цэлым Гайнаўскім павеце найлепш дзейнічаюць сельскагаспадарчыя гурткі ў Семяноўцы і Міклашэве. Асабліва добра працуе семяноўскі сельгасгурток, з якім ад заснавання непарыўна звязаў свой лёс Аляксандр Шыманюк, сын Паўла.

Сельгасгурткоўцы пачыналі сваю дзейнасць ад малатарні. Купілі яе, сабраўшы значную колькасць уласных грошай. Арганізатарамі „кулка“ былі Ян Шыманюк, Кастусь Засім, Ян Мароз, Аляксандр Шыманюк і Аляксандр Засім. Калі не хапіла сабраных грошай, арганізавалі дахадовую забаву. Уступіць у сельгасгурток і купіць абмалотачны агрэгат горача заахвочваў аграном Ян

Байко. На другі год мелі ўжо два трактары. Цяпер маюць дванаццаць і багаты састаў падвесных машын, гаражы і тры млынкі-сьрутоўнікі, якія шмат гадоў паспяхова абслугоўвае Аляксандр Засім.

Семяноўскі сельгасгурток выконвае паслугі жыхарам вёсак Семяноўка, Слабодка, Лука, Альхоўка, Баб'я Гара, Варавыя, Пасекі, Забрады, Семенякоўшчына.

У 1973 годзе сельгасгурток з Семяноўкі заваяваў першае месца ў павеце. Трактарысты дапамаглі скасіць у пару збожжавыя культуры ўсім гаспадарам з семяноўскай акругі, якія зрабілі заказы на гэткія паслугі. За добрую работу яны атрымалі грашовыя ўзнагароды павятовага Праўлення сельскагаспадарчых гурткоў у Гайнаўцы — па дзве з палавінаю тысячы злотых. Узнагароджаны былі Мікалай Засім, Рышард Казбярук, Міхась Матысюк і дыспетчар Аляксандр Шыманюк. Трактарысты выпрацавалі па 1000 і 1500 працагадзін. Сельгасгурток атрымаў значны даход. У гэтым годзе сельскагаспадарчы гурток у Семяноўцы павялічыць колькасць сваіх трактараў і будзе абслугоўваць дадаткова вёску Тарнопаль.

Варта дадаць, што сельгасгурток дапамагае ў працы гурткам вясковых гаспадынь (КГВ) арганізаваць кулінарныя курсы, купляць інспектавыя вокны, насенне малавядомай агародніны.

Загадчык семяноўскага сельгасгуртка Аляксандр Шыманюк мае высокія прадукцыйныя паказчыкі на сваёй гаспадарцы. Гадуе восем кароў. Прадае дзяржаве чатыры або пяць штук свіней у год. У 1973 годзе даставіў на пункт скупкі сем тон бульбы. Атрымлівае таксама высокія ўраджаі збожжавых культур, дзякуючы, зразумела, мінеральным угнаенням. У яго ёсць і ўласныя доследныя палеткі. На гаспадарцы А. Шыманюку дапамагаюць яго два сыны. Супольна яны пабудавалі мураваны дом з усімі выгодамі.

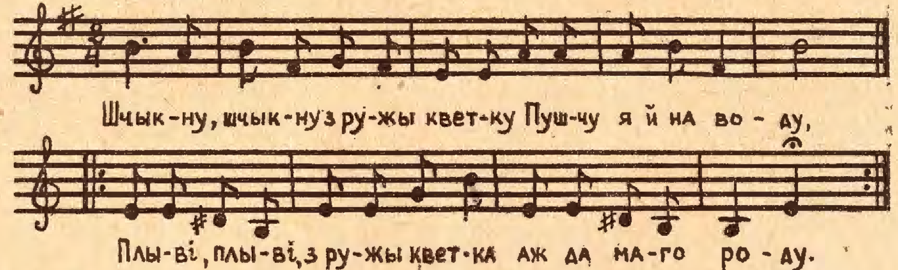
Працавіты і спагадлівы семяноўскі гаспадар А. Шыманюк — гэта актыўны грамадскі дзеяч. Ён з'яўляецца членам гміннага і павятовага камітэтаў партыі, актывістам БГКТ. Па яго ініцыятыве ў ваколіцы пабудаваны лепшыя дарогі, арганізоўваліся беларускія фэстыны і іншыя народныя гулянні.

У вайну Аляксандр Шыманюк служыў у Чырвонай Арміі і Польскім Войску. Ён узнагароджаны медалем Перамогі, а таксама Сярэбраным Крыжам Заслугі.

Я. Цялушэцкі
Фота аўтара

Ф·А·Л·Ь·К·Л·О·Р

СЯМЕЙНАЯ

Шчыкну, шчыкну з ружы кветку
Пушчу я й на воду,
Плыві, плыві, з ружы кветка,
Аж до мого роду.
Плыві, плыві з ружы кветка
Аж до мого роду.
Плыла, плыла з ружы кветка
Пры бярэжку стала
Выйшла маці воду браці —
Кветачку пазнала.
Выйшла маці воду браці —
Кветачку пазнала.
— Чом ты, кветка, чом ты, кветка,
На вадзе збляднела?
Мусі мая дочка родна
Тры гады хварэла.
Мусі мая дочка родна
Тры гады хварэла.

— Ні балела, ні хварэла
Ні дня, ні гадзіны —
Папалася злому мужу,
Нівернуй дружыні.
Папалася злому мужу,
Нівернуй дружыні.
Ні так, ні так дружыненцы,
Як ліхому мужу.
Утапіла міне маці,
Як каноплі ў лужу.
Утапіла міне маці,
Як каноплі ў лужу.
Мокнуць, мокнуць канапелькі
Пара іх вымаці
Утапіла міне маці
Навек гараваці.
Утапіла міне маці
Навек гараваці.

Ад Глафіры Часновіч, 1930 года нараджэння, вёска Гураны Сакольскага павету, запісаў 4 кастрычніка 1974 года Мікалай Гайдук. З магнетафоннай стужкі нотны запіс зрабіла Людміла Панько.

ВЁР-НЕ-ВЕР

ВЯЗ

Сёння падаем прагнозы галійскага гараскопу для тых, хто нарадзіўся паміж 12-24 студзеня і 15-25 ліпеня.

Вяз бывае звычайна вялікі, прыстойны, мае добрую фігуру. За жанчынай-вязам часта аглядаюцца на вуліцы. Вялікі поспех у жанчын мае і мужчына-вяз (толькі тут маленькая агаворка — няма ў ім нічога з Дон Жуана). Аднак ён не прысвячае занадта вялікай увагі сваёй асобе: апранаецца з крыху занядбанай свабодай і часта не можа расстацца са сваім любімым світэрам. Займіся гэтым чалавекам, калі ён яшчэ малады.

У вяза няма занадта вялікіх вымаганняў і не любіць ён ускладняць сабе жыццё. Характарызуе яго спакой і раўнавага. Лёгка можна прабачыць яму яго адмоўную рысу — ён занадта павольны. Нягледзячы на выгляд вяз мае вельмі далікатнае здароўе.

Вяз просталінейны і адкрыты, вельмі шчыры. Верыць у дабрату людзей. Справы, якія ён абараняе, заўсёды чэсныя, таму вяз верыць, што раней ці пазней яны будуць прызнаны ўсімі. Але таму, між іншым, мацней, чым іншыя, перажывае расчараванні.

Вяз робіць шмат дабра для сваіх блізкіх (мае пачуццё абавязку). У сваіх пачуццях вяз гарачы, можа нават страсны. Калі ўдасца яму зрабіць адпаведны выбар, то каханне пад яго дахам можа дачакацца дыяментных гадоў.

Любіць камандаваць, затое значна менш — слухаць. Мае вялікі ўплыў на іншых і нярэдка ўмее гэта выкарыстаць. Ён вельмі зручны ў кіраванні людзьмі, але яго вымаганні такія вялікія як і каханне, якое сам ён дае. Пастарайся сцярпець гэта, бо варта: умее быць вельмі адданым.

Вяз здольны і мае зручныя рукі. Ён характарызуецца інтэлігенцыяй канкрэтнай і практычнай. Мае таксама пачуццё гумару і менавіта яно ратуе яго ў момантах расчаравання.

Яго жыццё будзе прыемнае, такое, якога ён жадае.

Астрон

НЕ РАБІ ІНШАМУ ТАГО, ЧАГО НЕ ПАЖАДАЎ БЫ САБЕ!

насць да творчасці і знешнюю, выкліканую страшэннымі ўмовамі жыцця абыякавасць да прыгожага.

Сваімі апавяданнямі „Музыка“, „Апокрыф“, „Апавяданне аб іконніку і залатару“, „Шаман“ Багдановіч хацеў узбудзіць у народнай душы адвечную прагу творчасці, адвечную любоў да хараства.

Такім чынам, названыя апавяданні маюць праграмны характар. Гэтым тлумачыцца наяўнасць у іх змесце пэўнай крайнасці, амаль гіперболікі. Гэтым тлумачыцца тое, што ў гэтых творах выступаюць постаці і суджэнні крайне супрацьстаўныя. Маем тут дачыненне з дыскусіяй праўды з няпраўдай, слушнасці з фальшывасцю. Напэўна, інтэрпрэтуючы апавяданні Багдановіча, магло б здавацца, што пісьменнік крайні фармаліст, што ён супрацьстаўляе змест форме, што ён прыхільнік чыстай красы і вораг зместу. Такі погляд, аднак, быў бы фальшывы. Хопіць узяць першы-лепшы верш Багдановіча, або ўсе яго вершы, каб пераканацца, што няма ў яго ніводнага „пустога“ твора, што ўсе яны напоўнены глыбокім зместам, што выступае ў іх гармонія формы і зместу.

Можна думаць, што ідэю аб дамінацыі формы над зместам кіраваў Багдановіч у адрас тых беларускіх пісьменнікаў, у якіх змест быў усім, а форма нічым.

Ёсць прымаўка: „Каб выпраставаць, трэба перагнуць“. Вось гэта і рабіў Багдановіч.

У НАШЫХ САМАДЗЕЙНІКАЎ

Сцэна з п'есы „Суд“ у выкананні самадзейнікаў з Мяляшкоў Беластоцкага павету. *Фота А. Карпюка.*

БЕЛАРУСКІЯ КНІГІ

У кнігарні імпартных выданняў ў Беластоку, вул. Кілінскага 10, можна набыць наступныя кнігі на беларускай мове:

Кандрат Крапіва, Пучок жыгучкі 1973, стар. 80, цана 4 зл. 40 гр.

Зборнік выбраных баек для школьнікаў старэйшага ўзросту („Вол і авадзень“, „Дзед і баба“, „Дыпламаваны баран“ і іншыя). Ілюстрацыі У. Пашчасцева.

Сяргей Грахоўскі, Агеньчык у акне 1972, стар. 64, цана 2 зл. 40 гр.

Зборнік займальных апавяданняў для малога чытача. Каляровыя малюнкі М. Бельскага.

Цудоўная дудка 1972, цана 1 зл. 70 гр.

Займальная беларуская народная казка ў літаратурнай апрацоўцы А. Якімовіча і з каляровымі ілюстрацыямі М. Гуціева. Выдадзена ў серыі „Казка за казкай“.

Іван Меншы — розумам мудрэйшы, 1973, стар. 222, цана 4 зл. 80 гр.

Зборнік самых папулярных рускіх народных казак у перакладзе на беларускую мову М. Паслядовіча. Малюнкі Г. і Н. Паплаўскіх. Надта добры артыкул „Пра казкі і казачнікаў“, які адкрывае гэтае выданне.

Кнігарня высылае кнігі за паштовым залічэннем. Запатрабаванні накіроўвайце па адрасу:
„Dom Książki“, 15-089 Białystok ul. Kilińskiego 10.

(мг)

ФОТА ПА ЗАКАЗУ **ANNA JANTAR**

Заказвалі Вера і Марыся Манцюк з Мікуліч.

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: У 1972 г. у вёсцы праводзіўся спіс зямлі. Усю зямлю бацька перапісаў на сябе і атрымаў рашэнне аб уласнасці толькі на сябе, а памінае дзяцей і жонку. Я чула, што пасля смерці бацькі зямля будзе дзяржаўнай, а мы не з'яўляемся наследнікамі па бацьку.

АДКАЗ: Згодна з законам з 21 кастрычніка 1971 г., павятовыя ўпраўленні праводзяць рэгуляцыю зямельнага ўладання і выдаюць рашэнне аб прызнанні ўласнасці. Рашэнне атрымоўвае той, хто згодна з законам з'яўляецца ўласнікам. Тое, што бацька ваш атрымаў рашэнне аб уласнасці гаспадаркі, азначае толькі тое, што ён і да гэтага часу быў уласнікам гаспадаркі. Таму члены сям'і не маглі быць упісаны ў рашэнні.

Пасля смерці бацькі, нават калі б не было завяшчання, гаспадарка пераходзіць на яго наследнікаў, у гэтым выпадку на дзяцей і жонку ў роўных частках.

Калі наследнікамі з'яўляюцца выключна асобы, трывала няздольныя да працы, якія не маюць умоў да гаспадарання, то гаспадарку пяройме дзяржава, якая абавязана сплаціць усім наследнікам.

Сардэчныя тайны

Дарагое „Сэрцайка"!

Выйшла я замуж немаладая, маючы 36 год, за хлопца маладшага за мяне на 8 год. Я ў яго другая жонка. З першай развёўся. Я крыху баялася выходзіць за такога маладога, нават яму сказала аб гэтым. Тады ён з абурэннем сказаў, што адной маладой ужо нацешыўся і цяпер ажэніцца толькі са старэйшай і я яму вельмі адпавядаю. Сапраўды, пражылі мы ўжо чатыры гады даволі спакойна і дружна. Дачакаліся дачкі, якой цяпер чацверты годзік ідзе. Тры гады была я ў водпуску, сама дзіця гадавала, але кончыўся мой мацярынскі водпуск, трэба было ісці на работу. Дык мы да дзіцяці прынялі маладую дзяўчыну, даволі прыгожую. Абавязкі выконвала добра, былі мы з яе задаволены. І так прайшло паўгода. Але праз нейкі час я заўважыла, што муж мой надта цікавіцца гэтай дзяўчынай. Задаволены, калі менавіта яна яму падасць вячэру, часта праседжвае ў яе пакоі, а я дык магла б яму і не быць. Так прынамсі я гэта адчуваю. Яна таксама стала для яго вельмі мілай. Мне вельмі прыкра, але я не выяўляю гэтага, стрымліваю ўсё ў сабе. Мучаюся, стала нервовай, але баюся рабіць шум, каб не знішчыць сям'і. Але і трываць так далей ужо не магу. Думала, каб звольніць няню, а дзіця аддаць у прадшколле, але таксама нявыгадна, бо я працую на змены ды і ці будзе так дагледжана тады дзіця, як цяпер? Што мне рабіць?

Эва з Беластока

Эва! Аднак, найлепшае выйсце — аддаць дзіця ў прадшколле і пазбыцца дзяўчыны. Дзіцяці горш не будзе. Такой апекі і выхавання, якую дае дзіцяці прадшколле, ніякая няня яму не дасць. Пераканай у гэтым і мужа. Старайся пры тым весці сябе так, каб ён не здагадаўся, якая сапраўдная прычына твайго паступку. А з абавязкамі разам з мужам справіцеся. Калі нават крыху і цяжэй будзе, дык затое спакайней для цябе і карысней для сям'і.

„Сэрцайка"

НЕЗВЫЧАЙНАЕ ЗДАРЭННЕ

Больш дзесяці гадоў вучні і настаўнікі пачатковай школы ў Старым Ляўкове (Гайнаўскі павет) клапатліва апякуюцца лімонным дрэўцам. У мінулым годзе яно зацвіло і неўзабаве закрасавала вялікім лімонам. У нашым клімаце, як вядома, лімоны — незвычайнае здарэнне.

Тэкст і фота Я. Ц.

Куток практычных ведаў

СМАЖАНАЯ КАЧКА З ФАРШАМ

На адну качку бярэм 1 булачку, 1 яечка, 2 дэкі масла ці маргарына, 4 дэкі саланіны, пячонку качкі, соль, майранак, мускатны арэх (галка мушкаталовая).

Качку забіць на 3-4 дні раней, абскубсці, выпатрашыць і пакінуць у пограбе, каб скрушэла. Перад падрыхтоўкай качку асмаліць, абрэзаць шыю і крыльцы, нацерці соллю і майранкам.

Падрыхтаваць фарш: сцерці жаўток з тлушчам, дадаць намочаную і выціснутую булку, пасечаную пячонку і саланіну, дробна нарэзаную. Масу заправіць соллю, дадаць крыху цукру, сцерты мускатны арэх, крыху майранку, вымяшаць усё са збітай пенай.

Фарш палажыць у жывот качкі, зашыць. Палажыць качку на бляху храбтом уніз, уставіць у духоўку. Калі мяса стане румяным, спырснуць качку вадой і дапячы ў менш нагрэтай духоўцы. У канцы палажыць каля качкі пару абабраных, парэзаных на палавінкі яблыкаў, пасыпаць іх соллю і майранкам і запячы.

Падаваць качку з яблыкамі, бульбай і салатай з чырвонай капусты.

СМАЖАНАЯ КУРЫЦА ЗАЛІЎНАЯ

На адну курыцу або вялікае куранё трэба ўзяць лыжку масла ці маргарына, 2 дэкі жалаціна, 2 яечкі, соль.

На гадзіну перад тым, як будзем курыцу смажыць, трэба яе пасаліць. Прывязаць ножкі да заду, выламаць мосцік, абрэзаць шыю і крылцы, змазаць растопленым тлушчам і ўставіць курыцу ў печ. Калі мяса стане румяным, падліць крыху вады і спырскваць курыцу некалькі разоў у час смажэння. Мяккую курыцу выняць, астудзіць.

У соус уліць дзве шклянкі вады, падварыць, дадаць намочаны жалацін. Соус працадзіць, астудзіць, зняць з яго тлушч. Курыцу перарэзаць уздоўж напалову, аддзяліць ножкі, асцярожна зняць мяса з грудзі. Мяса з іншых частак дробна нарэзаць, палажыць разам з дробна нарэзаным жалудкам і пячонкай у плоскую форму, заліць паловай соусу, астудзіць. Мяса з грудзей і ножак нарэзаць скрылёчкамі, палажыць на халоднае, на гэта палажыць яечкі, зялёную пятрушку, марынаваныя слівы і заліць усё гэта рэштай халоднага.

Падаваць астуджаную страву, выняўшы яе з формы. Абавязкова падаць брусніку ці марынаваныя слівы да яе. Можна падаць скрылёчкі лімона.

Жадаем нашым чытачам прыемнага, святочнага апетыту.

Гаспадыня

Парафіяновіча вывелі.

У Святаянскіх мурах аказалася аж некалькі Вітажэнцаў. Ніводзін з іх не выклікаў падазрэнняў. Сышчыкі пяты месяц сочаць за імі, пры нагодзе выкрываючы ў некаторых якіясьці, няварты ўвагі, паўлегальныя гандлёвыя камбінацыі. Да аднаго Вітажэнца заходзяць прыгожыя дзяўчаты, у розны час і хто ведае, ці не дзеля распусты... Цьфу!

Праўда, на наступным допыце Парафіяновіч сказаў, што пад прозвішчам Вітажэнца хаваецца Кастусь Каліноўскі.

— Хто гэта? — хутка пацікавіўся Лосеў.

— Добра не ведаю, — Парафіяновіч выразна паспакайнеў. — Здагадваюся аднак, што з'яўляецца ён значнай персонай у кіраўніцтве паўстаннем...

„Го-го, так здагадвацца то і я магу, — закпіў у думках палкоўнік Лосеў. — Мне патрэбны канкрэтныя даныя, а не твае здагадкі... Нічога, пачакаем: мо затойваеш што-лень важнае..."

— Гэта ўсё, што вы можаце дадаць да раней сказанага? — перапытаў Парафіяновіча.

— Пане палкоўнік, — Парафіяновіч выглядаў ужо на абражанага. — Калі б яшчэ што ведаў я, дык напэўна зараз сказаў бы вам...

Асцярожна праверылі: кожнага з тых Вітажэнцаў, нібы незнарокам перапынялі ў глухіх завулках Вільні і, карыстаючыся патрулямі, патрабавалі ад іх прад'яўлення дакументаў. Былі сапраўднымі!

Парафіяновіча засудзілі на расстрэл. Ганаровая смерць, на больш не заслужыў. „Мала чаго чалавек нагаворыць са страху! — разважаў палкоўнік. — Зрэшты, і так шмат скарыстаў ён: меў цэлы месяц пэўнасці ў тым, што застанецца ў жывых! Ці ж мала таго?"

Вярнуўшыся з Мінска, запатрабаваў рапарты сышчыкаў за апошнія гады і, атрымаўшы іх, рэшту дня, вечар і ноч прасядзеў над імі, пільна чытаючы ўсё ад пачатку. Колькі разоў натыкаўся на нейкага Каліноўскага ды ўпаміналася пра яго ў сувязі з дробязнымі справамі. І як бы выпадкова... Перагледзеў спіскі арыштаваных, суджаных або сасланых: Кастуся Каліноўскага не знайшоў. „Нейкі малаважны паўстанец, які зараз, мабыць, засеў у дзікім хутары паміж лясоў і мае надзею перачакаць завіруху... Нічога важнага," — Лосеў працёр вочы, падыйшоў да ўмывальніка, абмыў твар, халоднаю вадою памачыў карак. Ахапіла яго тупасць, ён умомант забыў пра Каліноўскага.

Вышаў паснедаць.

*

Увечары — да Марыі Грыгатовіч, на Зарэчанах, стукаў мужчына.

— Хто там?

— Я, — сказаў.

На парозе паказалася зграбная жанчына.

— Пан Макарэвіч! — як бы ўсцешылася яна.

— Добры вечар.

— Добры вечар. Проша ў дом.

Не адразу прайшоў у пакой. Зачыніўшы дзверы, нерухома застыў: недзе пабрэхваў сабака, на вуліцы выкрыкваў падхмелены Ёсель — скупшчык шматаў і непатрэбшчыны.

— Здарылася што?

— Не, — адказаў. Усміхнуўся. — Пані Марыя, забываеце аб канспірацыі.

— Ах, не стыдайце мяне: папраўлюся!

Марыя Грыгатовіч нарыхтавала гарбаты, прынесла пернічкаў і яшчэ нечага. Расставіла на стале ўсё гэтак, быццам сабралася частаваць у сябе кавалера... Жартавалі і смяяліся; ён прыкмеціў, што весялосць даецца Марыі цяжка, штучная яна: калісьці ўдавалася ёй гэта лепей. Падумаў: „Жанчыны не вытрымліваюць канспірацыі; ёй патрэбны спакой, хоць на тры — пяць месяцаў. Але перад тым выканае адно заданне: яго можна даручыць толькі ёй. Вытрывае, яшчэ вытрывае".

Пахіліўся ў яе бок ды зашаптаў:

— Пані Марыя, маем да пані просьбу...

Напаткаў перапалох.

— Ведаю, змучыліся. Аднак трэба, трэба, Марыся!

Заплюшчыла вочы.

— Добра, — каўкнула сліну.

Зноў напаткаў перапалох — ды глядзела яна ўжо зацятымі вачыма.

— Частуйцеся, — падсунула яму талерачку з піражным. — Гэта хатняга вырабу...

Яе рука злёгку дрыжэла. Быццам угледзеўшы тое, Марыя Грыгатовіч малавеле не ўпусціла талерачку на стол.

Хутка паставіла яе перад ім і маўчала.

— Вельмі смачныя, — Макарэвіч хваліў піражнае, злуючы на сябе, што залішне паспяшаў з гутаркаю. „Дзяўчына саромеецца свайго перапалоху і адначасова не можа пазбыцца яго, — заўважаў. — Яе нервы, відавочна, расхістаныя мацней, чым мне здавалася. Усё ж ніхто іншы не здолее выканаць такога даручэння. Ніхто!"

— Ведаеце, быў я ўчора на кірмашы і чутанькі не трэснуў ад смеху, калі... — паглядзеў на яе, каб расказаць анекдот, развесяліць, і зразумеў, што з'явілася б гэта нетактоўнасцю: яна чакала сур'ёзнага. Чакала з адчайнасцю!

Паглядзеў у падлогу і пачаў:

— Праз тры дні, калі не прыкмеціце нічога падазронага, паедзеце ў напрамку Варшавы, цягніком. За Гроднам — чыгуначная станцыя Саколка, за ёю — паўстанак Чарновесь, перад паўстанкам — гара, цягнік едзе там надта павольна, пад гару... Тады выскачыце з вагона: пераапранутая за вясковую дзяўчыну, не звернеце на сябе ўвагі — пасмяюцца за вамі ды годзе. Налева ад гары — хатка, лес. Ваколіцу завуць Махначом, Махнач. Зойдзеце ў хатку тую ды запытаеце, дзе жыве знахар, што варожыць каханне. Запросяць вас паесці з дарогі і тады скажаце: „А ці не бачылі майго Яську, гаспадара з-пад Вільні?" Адкажуць вам: „Быў, але даўно". І за-

ТРЫБУНА чытачоў

ГАСПАДАР — СОЛТЫС

Браніслаў Крушыневіч — солтыс з вёскі Бароўшчына на Сакольшчыне, з'яўляецца перадавым гаспадаром у Шудзялаўскай гміне. Гаспадарыць на 12 га лёгкай зямлі. Мае 5 га сенажацяў, таму трымае многа кароў — аж 14 штук. Нядаўна ўзяў 7 штук цялят расы „Нцб" на далейшую гадоўлю. Сваю зямлю ён апрацоўвае па-новаму, уся яна ваппнавана. Гаспадар дае больш чым 200 кг мінеральнага ўгнаення на гектар у чыстым складзе.

Ураджай з гектара ў яго 22-24 цэнтнеры. За гаспадарчую і грамадскую працу атрымаў ўзнагароды, між іншым, знак „Заслужаны для Беласточчыны". Ён старшыня гуртка ЗСЛ у сваёй вёсцы і радны гміннай рады ў Шудзялаве.

Т. К.

НОВЫ ГОД

Новы год!
Як ты ўсім мілы!
З табой радасць,
З табой шчасце,
З табой новы сілы
да жыцця,
да працы,
да ўсяго, што нас чакае
ў будучым, няйначай.
Можа будзеш ты так шчыры
І скажаш мне праўду,
Кім я буду
У жыцці напраўду?

Аліна Швед,
Беларускі ліцэй у Гайнаўцы

ПЕЧКА

Кажуць, печка грэе,
і гэта праўда,
але не заўсёды...
Калі грэе,
а калі, як мур халодны, стаіць
(пра гэта кожны знае) —
і толькі месца займае.
Яна пагрэць, вядома, не адмовіць,
калі замерзнеш
і прытулішся спіной.
Ды толькі, вось адна бяда,
што першая ніяк не хоча.
Спачатку ты яе пагрэй,
тады яна цябе захоча...
Капрызніца! Такі ўжо
Яна характар мае!
Па вернасці сказаць —
напэўна лепша за дзяўчыну:
Цяплом пагрэе за цяпло
і так не ашукае...
Хоць мо павабнасці такой не мае,
Стаўпец ды і ўсё!...
А кожны да яе зімой
Як можа прыліпае...

Ул. Шклярук

вядуць вас да другога нашага чалавека, якому пакажаце вось гэты знак... — падаў Марыі Грыгатовіч старадаўнюю, сярэбраную манету Вялікага княства Літоўскага. На ёй — адціснуты герб Пагоні.

— Гэта ўсё? — запытала.

Напаткала ласкавыя вочы.

— Так, — і дадаў: — Што рабіць далей, скажуць вам на месцы.

Калі выйшаў ад Марыі Грыгатовіч, не мог пазбыцца адчування, што хтосьці сочыць за ім, прыліп чыйсьці позірк!? Раптоўна спыніўся, нахіліўся перавязаць шнуроўку туфля: на вуліцы пуста.

Пахадзіў па закавулках, асцерагаючыся патрулёў. Нябачныя вочы зніклі. Вярнуўся дамоў перад дзесятай.

Прыблізна ў той час палкоўнік Лосеў таксама збіраўся дамоў, але — як гэта здаралася з ім — перад выйсцем, ужо з шапкаю на галаве, ізноў вяртаўся да прачытанага. Развязаў, нанава, папку з сакрэтнымі дакументамі і ўставіўся ў свежы данос агента „Савы-13", які паведамляў, што ў Вільні ўтварыўся паўстанскі, Беларуска-літоўскі Чырвоны ронд — яго асабовы склад і кіраўніцтва пакуль невядомае. Выязджае на Гродзеншчыну спецыяльны кур'ер Ронду, жанчына: яе імя і прозвішча захоўваецца ў строгай таямніцы!

— Гм, — палкоўнік Лосеў усеўся ў фатэль і зноў узяўся даставаць з папкі даносы агентаў ды рапарты сышчыкаў, і раскладваць іх па пакрытым сукном стале. Каб не мундзір, можна б падумаць, што гэта адзінокі мужчына бярэцца варажыць па картах.

Прымерваўся, разважаў.

(Працяг будзе)

Партыйны сход у Шудзялаве

У Шудзялаве адбыўся справаздачна-выбарны сход гміннага камітэта ПАРП. Ён зрабіў падлік двухгадовай працы партыйнай арганізацыі Шудзялаўскай гміны і накрэсліў план далейшай працы. Быў выбраны новы гмінны камітэт партыі.

Справаздачу на сходзе прадставіла сакратар Яўгенія Філановіч. Гміна Шудзялава дабілася добрых поспехаў у вырошчванні збожжа і гадоўлі кароў. Ураджай 4 збожжавых з га павялічыўся за 2 гады з 17 да 22 цэнтнераў. Гадоўля быдла ўзрасла на 13%, а свіней — на 36%. Мінеральных угнаенняў сталі гаспадары сыпаць на 40% больш. Новы план прадбачвае далейшы ўзрост ва ўсіх галінах сельскай гаспадаркі гміны.

У дыскусіі гаварылі людзі пра тое, што яшчэ многа зямлі і балота ў гміне нявыкарыстана. У вёсцы Слоя ёсць 60 гектараў зямлі дзяржаўнага фонду. Яе ніхто не апрацоўвае, ляжыць без гаспадарскага догляду. Лепшую зямлю людзі часта апрацоўваюць „на дзіка", нават знайшліся такія хітруны, што сваю зямлю пакінулі, а „на дзіка" працуюць на зямлі з дзяржаўнага фонду. Калі праходзіш балотамі Старынка, Дзеразіна, Слоя і Супрасль, скрозь відаць няскошаныя травы.

На сходзе людзі гаварылі аб тым, каб як найлепш выкарыстаць усю зямлю. Каб сеяць найбольш кармавых раслін. Садзіць буракі, а на падмоклых землях сеяць траву і збіраць тры пакосы сена ў год.

Новы склад гміннага камітэта партыі ў Шудзялаве: I сакратар — Яўгенія Філановіч з Баратыншчыны; II сакратар — Юзэф Альховік з Шудзялава; сакратар прапаганды — Мікалай Гасперчык; сельскагаспадарчы сакратар — Іван Бандарук — гмінны аграном; кіраўнік па справах унутрыпартыйных — Уладзімір Хомік; члены: Мар'ян Філановіч, Фёдар Рысь, Эдвард Кузьміцкі.

Т. К.

Кааператыўны банк у Гайнаўцы

Хто з чытачоў быў у кааператыўным банку ў Гайнаўцы, той убачыў тут карысныя змены. Пачакальня, у якой штодзень збіраецца многа народу, даведзена да парадку. Падлогу вылажылі лінолеумам, печ добра напалена.

Знайшоў банк грошы і купіў два столікі і 8 крэсел. Паставіў іх у пачакальні. На століках ляжаць газеты — „Трыбуна спулдзельца", „Банк спулдзельчы", „Механізацыя ральніцтва", „Гаспадыня", „Пшыязнь", „Рада нарадова".

Людзі, чакаючы сваёй чаргі, чытаюць газеты і добрымі словамі гавораць пра новае кіраўніцтва банку.

Шкада, што між газетамі на століках у банку няма „Нівы", а большасць жа наведвальнікаў — гэта беларусы з навакольных вёсак. Мо дырэкцыя гайнаўскага кааператыўнага банку возьме гэта пад увагу і выпіша таксама „Ніву", каб яна была між іншымі газетамі ў пачакальні.

Э. Вайсковіч

Цэнтр грамадска-палітычнай кніжкі

У снежні мінулага года ў сувязі з VIII днямі грамадска-палітычнай кніжкі „Чалавек-свет-палітыка" павятовая бібліятэка пры дапамозе і падтрымцы павятовага камітэта партыі ў Гайнаўцы адкрыла першы ў павеце цэнтр грамадска-палітычных ведаў пры гміннай бібліятэцы ў Чаромсе.

Ва ўрачыстым адкрыцці прынялі ўдзел кіраўнік прапаганды павятовага камітэта партыі ў Гайнаўцы Эдвард Лясота, дырэктар павятовай бібліятэкі Яніна Якубоўская, начальнік гміны інж. Сяргей Сац і кіраўнік цэнтра Мікалай Гарадкевіч.

Заданне новага цэнтра — папулярызацыя грамадска-палітычнай кніжкі сярод насельніцтва Чаромхаўскай гміны і ваколіцы.

Пасля афіцыяльнай часткі, др Ежы Альшэўскі з аддзела ПАН у Белавежы выступіў з лекцыяй пра Балгарыю, дзе ён нядаўна пабываў. Лекцыя др Альшэўскага вельмі слухачам спадабалася.

На заканчэнне адбылася „згадуй-згадуля" на тэму: „Грамадска-палітычная кніжка — крыніца ведаў".

Пры нагодзе варта ўспомніць, што паводле планаў павятовай бібліятэкі ў Гайнаўцы падобны цэнтр узнікне ў 1975 г. у Дубічах Царкоўных.

Раса

З'езд актыву ЗМС

У канцы мінулага года адбыўся ў Белавежы з'езд актыву ЗМС Бельскага і Гайнаўскага паветаў. Удзельнічала каля 50 асоб. З'езд працаваў два дні.

Удзельнікі выслухалі даклады прадстаўнікоў павятовых улад. Потым адбылася дыскусія. Людзі гаварылі пра дзейнасць гурткоў ЗМС і ўвогуле закраналі праблематыку моладзі. На з'ездзе адбыўся абмен вопытам.

Ружа

Белавежская мазаіка

Нядаўна ў Белавежы выступіў з цікавым дакладам аб ахове прыроды ў Швейцарыі белавежскі вучоны др інж. Чэслаў Аколуў. Ён прадэманстраваў таксама 150 каляровых дыяпазітываў, якія сам зрабіў ў час падарожжа па Швейцарскім нацыянальным парку. На даклад прыйшло некалькі дзесяткаў белавежскіх экскурсаводаў.

*

У снежні 1974 г. пабывалі ў Белавежы вядомы чэшскі энтамолаг др Пётр Ногель з Прагі і студэнт пражскай фільмовай школы Майкл Гэўс, родам з Новай Зеландыі. Яны сабралі ў Белавежы многа цікавага матэрыялу. Вясной хочуць прыехаць сюды яшчэ раз.

*

Вялікую сенсацыю выклікаў у палове снежня мінулага года зубр, які прыйшоў у белы дзень у самы цэнтр Белавежы. Ён пахадзіў спачатку па вуліцах, потым увайшоў за царкоўную агароджу, адкуль працаўнікі белавежскага цэнтра гадоўлі зуброў выгналі яго ў лес.

П. Байко

Гарадскі аддзел ЗБоВіД

Адбылося пленарнае пасяджэнне гарадскога аддзела ЗБоВіД у Беластоку. Яно было прысвечана ідэйна-прапагандысцкай дзейнасці сярод моладзі горада і плану працы на 1975 г.

Інфармацыю пра дзейнасць аддзела прадставіў намеснік галоўнага рэдактара Польскага радыё ў Беластоку — Мікалай Таратыка.

У дыскусіі прынялі ўдзел многія збавідаўцы. Кожны выказваў клопаты аб выхаванні моладзі. Гаварылася і аб дапамозе настаўнікам у навучанні навейшай гісторыі — змагання з фашызмам у II сусветнай вайне.

Віцэ-прэзідэнт горада Віталіс Садоўскі ўручыў многім збавідаўцам дзяржаўныя і вайсковыя ордэны і медалі за заслугі ў барацьбе і за грамадскую працу ў мірны час.

В. П.

Узнагароджаныя збавідаўцы. Злева: Шыман Апалінскі, Стэфан Пекляж, Васіль Петручук (карэспандэнт „Нівы"), Эдвард Радзішэўскі, Генрык Тарвід.

У Дубічах Царкоўных

Сёння амаль кожная вёска мае свой цэнтр культуры, будзь гэта святліца, клуб „Руху", ці нешта іншае.

У Дубічах Царкоўных святліца існуе даўно ўжо. І слова „культура" гучыць тут знаёма. Як вядома, добры плён залежыць ад добрага гаспадара — так і тут — многа залежыць ад кіраўніка гміннай святліцы (калісьці звалі яго светліцовым). У пачатку студзеня 1974 г. гэтую функцыю ў нашай вёсцы выконваў малады хлапец — Грыша Шварц. Як кажуць, адразу і горача ўзяўся за працу. Хутка быў арганізаваны гмінны цэнтр культуры (ГОК), а таксама музычны калектыў, у склад якога ўвайшлі таленавітыя музыканты і салісты. Вельмі добра іграе на акардэоне сам кіраўнік Грыша Шварц, а Люба Сабалеўская з Дубіч — дасканалая салістка.

Спачатку маладыя самадзейнікі арганізоўвалі вечарыны ў сваёй вёсцы, а ў верасні 1974 г. выступілі з музычнай праграмай на павятовых дажынках у Гайнаўцы; тут занялі добрае месца і атрымалі ўзнагароду — 1000 зл.

Выступалі таксама на адкрыцці святліцы ў Грабаўцы. Слухачоў цешыць той факт, што новыя самадзейнікі найбольш увагі прысвячаюць родным беларускім і рускім мелодыям.

У лістападзе малады калектыў наведалі акцёры тэатра Вянгеркі з Беластока. На сустрэчы было многа школьнай моладзі.

Калектыў плануе на весну супольна з усёй моладдзю навесці парадак вакол святліцы, школы, гміны, а таксама арганізаваць „зялёную святліцу" пры дубіцкім ГОК-у. Таксама ў плане ў іх — купіць арганы і далучыць да складу калектыву яшчэ аднаго гітарыста — Міхася Чыквіна.

М. Панфілюк

На здымку кіраўнік дубіцкага ГОК-у і музычнага калектыву Грыша Шварц.

ГАРЭЛКА

Хаця цяпер гарэлка і не танная, аднак людзі п'юць яе, як ваду, без меры. У святочны дзень, каля крамы, дзе прадаецца гарэлка, натоўп п'яніц. Цэлы дзень тут шум, і бяда таму, хто пападзецца ў гэтую кампанію нечакана. А калі чалавек са слабым характарам, — канец: дадуць кілішак папрабаваць, другі, а пасля выцягнуць усё і чалавек застаецца з пустой кішэняй, а то яшчэ дамоў з сінякамі ці з фанарамі пад вачыма вернецца. А дома зноў бяда.

Ёсць розныя п'яніцы: тыя, якія прапіваюць свае грошы — гэта тыповыя п'яніцы, іншыя, якія за свае грошы не п'юць, а толькі чакаюць моманту, каб напіцца каля другіх і маюць на гэта свой спосаб, каб чалавека атуманіць. Такіх трэба найбольш асцерагацца, мінаць іх на вярсту.

А, як кажуць, п'яны свечкі нідзе не паставіць. Прап'е свае грошы, зробіць скандал і тады пападзе на калегію.

Найшчаслівейшы той, хто зусім гарэлкі не п'е. Народная прымаўка гаворыць: ад водкі розум кароткі.

М. Панфілюк

НОВАЯ КРАМА Ў НОВЫМ ВОСТРАВЕ

У Новым Востраве (Сакольскі павет) заўсёды былі вялікія цяжкасці з памяшканнем для крамы. Крама змяшчалася ў нанятай крынкаўскім ГС каморцы. Нельга было трымаць тут у запасе спажывецкія прадукты. Людзі даўно дамагаліся пабудовы новай крамы ў вёсцы. І вось у 1974 г. ГС у Крынках пабудаваў у Новым Востраве краму. У снежні яе адкрылі. Новая крама па-сучаснаму абсталяваная. Ёсць склад, зручныя полкі, халадзільнік.

А акруговая малачарня ў Саколцы пабудавала злеўню малака ў Новым Востраве. Такім чынам, трэба сказаць, што год 1974 быў для вёскі добрым годам.

Т. К.

NIWA Skr. poczt. 149. 15-950 Białystok. TELEFON 2-32-41. PRENUMERATA: Oddziały „Ruchu", urzędy pocztowe i listonosze. Wydawca RSW „Prasa—Książka—Ruch" Indeks 36911/36671.

Прафесіянальная звычка

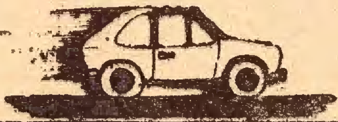
— Вы курыце?
— Не.
— П'еце?
— Толькі мінеральную.
— А можна, прабачце, яшчэ нешта спытацца?
— Калі ласка.
— Дзе працуеце?
— У бюро пагоды.
— Та-ак... А чаму гэта ваш брат пальцам трапляе ў неба? Значыць, прадбачвае дождж, а выпадае снег?
— Усё на свеце бывае.
— Што вам найбольш падабаецца?
— Жывая прырода.
— А не падабаецца?
— Мёртвая матэрыя.
— Ці адчуваеце сябе перад кімсьці вінаватым?
— Перад уласнай жонкай.
— У чым менавіта?
— Сёння раніцай, калі чарговую натацыю чытала, спрабаваў агрызнуцца.
— Што робіце ў вольны ад працы час?
— Чытаю кніжкі.
— А яшчэ?
— Гляджу тэлевізар.
— У шахматы іграеце?
— Не.
— У даміно?
— Таксама не.
— У прэферанс?
— Не, не!
— Лічыце сябе разумным ці наадварот?
— Пакідаю за сабою права не адказваць на гэтае пытанне.
— Та-ак.. Ці лятаеце на паветраных лайнерах?
— Аддаю перавагу чыгуначнаму транспарту.
— Як ставіцеся да турызму?
— Пазітыўна. Больш таго, захапляюся ім. Кожны год раблю турыстычнае падарожжа. Вяртаюся — як нованароджаны.
— Раіце і мне паехаць?
— Вядома.
— Вось, уласна кажучы, і ўсё, што я хацеў папытаць. Дзякую за інфармацыю.
— Чакайце! А навошта яна вам?
— Прапаную турыстычную пуцёўку ў Карпаты. Вось і вырашыў параіцца: браць ці не?
— Чаму ж адразу пра гэта не спыталі?
— Прафесіянальная звычка. Я па фаху — лектар. Да кожнай сваёй тэмы падыходжу здалёк...

Міхась Пальчык

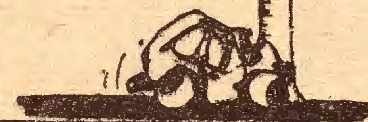

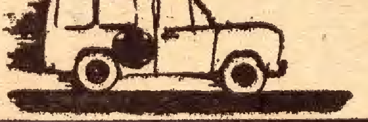
ПРЫЗНАННЕ Ў КАХАННІ

— Дык ты, Кастусь, кажаш, што пакахаў мяне з першага позірку?
— Так.
— І ажэнішся са мною?
— А пэўна.
— Дык пацалуй мяне.
— Эгэ! Яшчэ нехта ўбачыць ды жонцы раскажа.

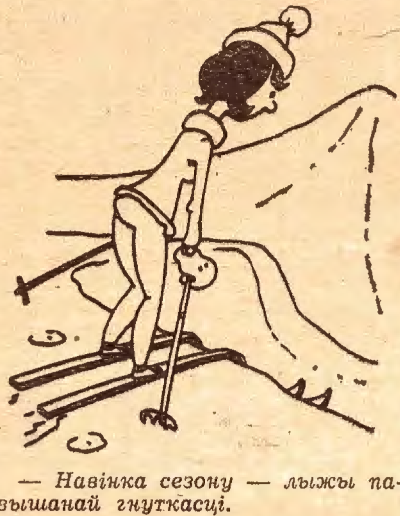

НІЎКА

— Навінка сезону — лыжы павышанай гнуткасці.

З ФРАНЦЫІ

Рэдактар газеты, якая выдаецца ў горадзе Дзіжоне, сабраў супрацоўнікаў:

— Пара перастаць бясконца ўжываць прыметнік „мясцовы", „мясцовыя навіны", „мясцовы муніцыпалітэт". Лепш указваць назву горада!

На наступны дзень ён прачытаў у газеце: „Пацярпеўшы быў змешчаны ў бальніцу, дзе яму была зроблена аперацыя пад дзіжонскім наркозам..."

МІНІБАЙКІ

ПАДЛОГА І АНУЧА

— Гляджу я на цябе і дзіўлюся, якая ты мурзатая, — з гневам гаварыла Падлога Анучы. — Аж проста сорамна... І як гэта цябе людзі ў рукі бяруць?

— Нічога дзіўнага, — ціха адказала Ануча. — Гэта я толькі што цябе вымыла...

Д. Шаўчэнка

У ЦЫРКУ

Малады дрэсіроўшчык пад апладысменты захопленай публікі кладзе галаву проста ў пашчу ільва. Адзін з гледачоў гаворыць другому:

— Мне б не вельмі хацелася рабіць такія рэчы!

— Мне таксама. Калі ў маім супе трапляецца адзін-адзіны волас, я раблю скандал.

РЭШТА ПЯЦЬ...

Пытае маці ў дачкі:

— Ану, дачуся, пакажы, якія ў цябе ў дзённіку адзнакі?

— Шэсць троек, а рэшта ўсе пяць, — адказала дачка.

— А з чаго ў цябе там пяць?

— Паводзіны пяць, пяць спазненняў і пяць прапушчаных урокаў.

ПРАДАЙЦЕ І ХАТУ

Маці паехала да старшай дачкі ў госці. Дома, на вёсцы, засталіся два жанатыя сыны. Праз тыдзень маці атрымлівае ад іх ліст: „Мама, жывем мы добра, але карову прадалі, бо ні Ларыса, ні Люда даіць яе не хочуць, кажучь, што вельмі рана трэба ўставаць".

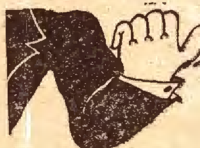
Маці адказала ім: „Што прадалі карову — правільна зрабілі, калі яе няма каму даіць. Цяпер, дзеткі, ўлічыце, што неўзабаве ўдарацъ маразы. Калі ў вас не будзе каму і дроў нарубаць, — прадайце к чорту і хату".

У ЛЕКАРА

— Доктар, у мяне вельмі выпадаюць валасы.

— Гэта таму, што вы нервуецеся.

— Магчыма, але я нервуюся якраз таму, што ў мяне выпадаюць валасы!

...Для падхалімаў ён быў залатым чалавекам, таму дорага каштаваў дзяржаве.

...Ён меў уласны погляд на жыццё. На жаль, нецвярозы.

ХЛЕБ ДЫК СВОЙ...

Сустрэліся два сябры. Даўно не бачыліся, дык пачалі адзін другога распытваць:

— Ну як справы, Сцяпан? Як дзеці?
— Жывуць у горадзе. Працуюць.
— А мае яшчэ малыя — у школу ходзяць. Табе лягчэй, твае ўжо свой хлеб ядзяць.
— Эгэ ж, эгэ ж, — ківае той галавою, — хлеб свой ядзяць. Толькі штотыдня да мяне па сала прыязджаюць.

У РЭСТАРАНЕ

У рэстаране наведвальнік доўгі час беспаспяхова намагаецца расправіцца з кавалкам смажанага мяса. Страціўшы апошнюю надзею, ён звяртаецца да афіцыянткі:

— Вазьміце смажаніну назад!
— Не магу. Вы яе пацарапалі!

ГАНАРОВЫ

Ва ўстанове служачы расказвае, што знайшоў у аўтобусе партманет з грашыма.

— Ну і што ж вы зрабілі? Аднеслі ў міліцыю?

— Не. Не хацелася, каб падумалі, быццам я выстаўляю напаказ сваю добрасумленнасць.

ПАЛЯЎНІЧЫЯ І ЗАЙЦЫ

Сядзелі хлопцы на лясной палянцы,
Паклаўшы свае стрэльбы пад сасной.
Адзін казаў: „Пабегаюць хай зайцы,
А мы тым часам вып'ем па адной".
Калі ж набраліся, як грэшнікі смалы,
Зайчыха так сказала свайму сыну:
„Не бойся ты і не дрыжы, малы,
Бо паляўнічыя — свае. Яны ж —
„касыя"!

Іван Быканкоў

— Сёння вечарам мяне дома не будзе.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Тосі Палавянюк і Гэлі Себясевіч з Парцава, а таксама Галіны Панятоўскай і Хрысціны Вішэнка з Бельска, змяшчаем песню з рэпертуару „Парціты"

PYTASZ MNIE, CO CI DAM

słowa: Janusz Kondratowicz
muzyka: Marian Zimiński

Pytasz mnie, co ci dam —
pejzaż miasta, które znam,
wiatru powiew, ulic szybki rytm,
tysiąc słońc w oknach stu,
krótką noc po długim dniu
i neonów kolorowy film.

Nie mów tak, nie mów nie —
już nie zmienisz — ani siebie, ani mnie.
wokół nas jeden świat —
to się zwykle tak zaczyna, właśnie tak!

Pytasz mnie, co ci dam —
roztańczone cienie ścian,
widok z okna, ciszy drugi brzeg,
oczu blask, światło świec
i szalony bieg dwu serc —
aż do końca, aż po krótki sen.

Nie mów tak, nie mów nie...

Pytasz mnie, co ci dam —
jedną chwilę wspólną nam,
ślad na wodzie, niewysłany list,
trawy źdźbło, jakiś wiersz,
powiedz tylko — cóż to jest —
czasem wszystko, czasem prawie nic.

Nie mów tak, nie mów nie...

КУРЁЗЫ

ЯШЧЭ РЭКОРД

Акцёр Кен Дод, які дзейнічае на брытанскім тэлебачанні, паставіў сусветны рэкорд і быў занесены ў так званую „Кнігу рэкордаў Гінеса". У гэты рэестр, як вядома, заносяцца розныя эксцэнтрычныя і кур'ёзныя рэкорды, пастаўленыя жыхарамі Вялікабрытаніі. Новы рэкардсмен, выступаючы з канцэртам на сцэне ліверпульскага тэатра „Ройял корт" змог без перапынку на працягу трох гадзін выпаліць дзвесце анекдотаў.

„ДОЎТАВАЛОСЫЯ АБСЛУГОЎВАЮЦЦА Ў АПОШНЮЮ ЧАРГУ"

„Доўтавалосыя мужчыны абслугоўваюцца тут у апошнюю чаргу" — такія аб'явы цяпер не рэдкасць у сінгапурскіх магазінах, страхавых кампаніях і тэатральных касах. Не маючы сіл дабіцца добраахвотнай адмовы маладых людзей ад нашэння занадта пышных і звычайна брудных шавалюр, гарадскія ўлады Сінгапура пачалі кампанію „за ахайнасць прычосак".

ВОДАПРАВОД ДЛЯ ДУБА

Персанальны водаправод будзе падведзены да велізарнага старога дуба — самага буйнага ва ўсёй Саксоніі, — які расце на поўдзень ад горада Лейпцыга.

Блізкасць буравугальнага кар'ера рэзка скарацІла колькасць грунтовых вод у гэтым раёне. Гэта пагражала магутнаму дрэву павольным засыханнем. Мясцовыя жыхары вырашылі падвесці да яго крыніцу жыватворнай вільгаці і тым самым выратавалі унікальны дуб.

ЛЕПЕЙ ЛЕПШАГА

Адзін заходнегерманскі публіцыст так ахарактарызаваў склад хрысціянска-дэмакратычнай партыі ФРГ: „У гэтай партыі хрысціян — адзінкі, а дэмакратаў і яшчэ менш".

Будзь ветлівы з тымі, каго сустракаеш па дарозе наверх, бо, спускаючыся ўніз, ты зноў можаш з імі сустрэцца.